

Att marknadsföra grönska

En studie om klimatanpassning och place branding i
stadsförnyelseprojektet Nyhamnen

Linus Hellgren

Lunds universitet, vårtermin 2020

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi

SGEL36, Examensarbete inom kandidatprogrammet för
samhällsplanering

Handledare: Teis Hansen

LUNDS
UNIVERSITET

Abstract

By revitalizing the port area beyond the central station with the green urban renewal project Nyhamnen, the city of Malmö continues their development towards the 'knowledge city'. The need to plan for future extreme precipitation events is present in Malmö as the city has experienced several floods recently. This thesis aims to understand how green place branding and Ecosystem-based Adaptation (EbA) are used in the planning of Nyhamnen and how the concepts could cooperate. The theoretical framework is thus based on green place branding and EbA together with relevant context on place branding and ecosystem services. The planning of Nyhamnen was analysed through a qualitative document analysis to identify how the theoretical concepts exist in the planning. The analysis shows that it is possible to identify both EbA and green place branding in Nyhamnen. EbA is most commonly identified as adapting to extreme precipitation events while green place branding is recognized through three themes: creating an attractive place, green identity, and green innovations. The concepts cooperate mostly through utilizing greenery for adapting and increasing the attractiveness of the place. There is however potential for the concepts to counteract following the ambition for ecosystem services to create attractiveness while adapting to climate risks.

Keywords: Nyhamnen; Green place branding; Ecosystem-based adaptation; Ecosystem services; Urban renewal

Nyckelord: Nyhamnen; Green place branding; Ekosystembaserad klimatanpassning; Ekosystemtjänster; Stadsförnyelse

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Syfte och frågeställningar.....	2
1.2. Avgränsningar.....	3
1.3. Disposition.....	3
2. Bakgrund.....	5
2.1. Malmö stadsutveckling.....	5
2.1.1. Västra Hamnen.....	5
2.1.2. Augustenborg.....	6
2.1.3. Nyhamnen.....	6
2.2. Klimatförändringars påverkan på städer.....	7
3. Teori.....	9
3.1. Att marknadsföra staden som grön.....	9
3.2. Att klimatanpassa med ekosystem.....	13
3.3. Sammanfattning av det teoretiska ramverket.....	16
4. Metod.....	18
4.1. Forskningsmetod.....	18
4.1.1. Fallstudie.....	19
4.2. Dokumentanalys.....	20
4.2.1. Empiri.....	21
5. Analys & Diskussion.....	25
5.1. Nyhamnens förutsättningar.....	25
5.2. Ekosystembaserade klimatanpassningsåtgärder i Nyhamnen.....	28
5.2.1. Ekosystembaserad klimatanpassning med riskanalys.....	28
5.2.2. Ekosystemplanering utan riskanalys.....	31
5.3. Green place branding i Nyhamnen.....	32
5.3.1. Attraktiva och mångfunktionella gröna platser.....	33
5.3.2. Den gröna identiteten.....	34
5.3.3. Innovativ grön planering med höga ambitioner.....	35
5.4. Klimatanpassning & green place branding.....	36
6. Slutsats.....	40
6.1. Reflektioner.....	42
Referenser.....	43

Figurförteckning

Figur 2.1. Bild över Kockums varvsområde.....	5
Figur 2.2. Övergripande karta över Nyhamnen.....	7
Figur 5.1. Områdesbild över Nyhamnen idag ur den fördjupade översiktsplanen.....	25
Figur 5.2. Övergripande karta över Nyhamnen.....	26

Tabellförteckning

Tabell 3.1. Lista över urbana ekosystemtjänster.....	16
Tabell 4.1. Lista över dokument för analys.....	23

1. Inledning

Under de kommande 100 åren kommer antalet dagar med kraftig nederbörd stiga med över 10 dagar per år enligt SMHI:s worst case scenario-beräkningar (SMHI, 2017). Detta innebär allvarliga konsekvenser för vattenhanteringen i våra städer där vattenavrinningen inte är optimal på hårda ytor vilket bidrar till att det bildas översvämningar som har en förmåga att orsaka stora skador på samhället. I Malmö har kraftig nederbörd vid flera tillfällen bidragit till urbana översvämningar som påverkat infrastrukturen och medborgarna. År 2014 översvämmades delar av staden av kraftigt regn vilket påverkade olika viktiga samhällsfunktioner där exempelvis busstrafiken stod stilla och elen slogs ut för runt 3000 hushåll i centrala staden (Burström, Bondpä & Näslund, 2014, 1 sep). Den utveckling av nederbörd som SMHI prognosticerat bör tas i beaktning för att förhindra ett likadant scenario som det Malmö såg hösten 2014, men hur gör man det?

Ett sätt att förmildra effekterna av miljökatastrofer är genom att integrera naturen i staden och att genom skog, grönytor och andra lösningar bidra till renare luft och bättre möjligheter till vattenavrinning (WWF, 2019). Att minska andelen hårda ytor i staden och fokusera på en grönare stad med mer genomträngliga ytor kan förbättra den urbana miljön genom en bättre luftkvalitet och mildare temperaturer. Att naturen behövs integreras i staden är ingen hemlighet längre och därför behövs det planeras för det i våra städer.

I detta sammanhang växer Nyhamnen fram, ett stadsförnyelseprojekt längs kusten på mark som tidigare använts av hamnindustrier och som nu ska husera ett av stadens största stadsplaneringsprojekt på senare år. Med centrala Malmö strax intill ska staden nu växa ut mot havet och anlägga täta och urbana miljöer på gamla hamnområden (Malmö Stad, 2019f). Projektet har ett utpräglat fokus på gröna och blå miljöer och ambitioner att skapa gröna och urbana miljöer längs vattnet.

På andra sidan hamninloppet finner vi Västra Hamnen, en kustnära stadsdel med ett utpräglat hållbarhetstänk (Malmö Stad, 2019c). Likt Nyhamnen har även marken här tidigare använts av hamnindustrier som avvecklats och gör nu rum åt ett ambitiöst stadsförnyelseprojekt. Skillnaden mellan Västra Hamnen och Nyhamnen är att stora delar av Västra Hamnen redan byggts färdigt när man i Nyhamnen är kvar i planeringsprocessen. I Västra Hamnen har hållbarhetsarbetet använts som ett sätt att marknadsföra

platsen och har tillsammans med Turning Torso bidragit till internationell uppmärksamhet (Malmö Stad, 2019c).

Om Nyhamnen kommer att bli ett lika uppmärksammat projekt som Västra Hamnen vet vi inget om, det får framtiden utvisa. Det är däremot intressant att titta på om man i planeringen använt de blå och gröna miljöerna för att uppmärksamma projektet. Kan detta marknadsföringsarbete kompletteras med klimatanpassningsstrategier för att förmildra konsekvenserna av klimatförändringar som riskerar drabba platsen?

1.1. Syfte och frågeställningar

Med klimatförändringar och ökad risk för extrema väderförhållanden är det nödvändigt att man i staden tar anpassningsstrategier på allvar för att förmildra konsekvenserna för staden och stadens medborgare. Att använda sig av naturen i staden genom ekosystembaserad klimatanpassning är ett sätt att hantera den ovissa framtiden och får ökad uppmärksamhet inom planeringen. Den ekosystembaserade klimatanpassningsplaneringen kan man se genom att exempelvis ekosystemtjänster och grön infrastruktur används för att hantera riskerna med klimatförändringar (Brink, 2018). Användningen av ekosystemtjänster i planeringen går att relatera till städers arbete med att fokusera på fördelarna med en grön marknadsföring. Stadsplaneringen har en tendens att använda sig av gröna ledord och gröna åtgärder för att stärka stadens varumärke och locka till sig kapital genom *green place branding* (Andersson, 2016). Hur förhåller sig dessa till varandra i planeringen?

Syftet med denna studie är således att undersöka hur planeringen av en grön stadsdel influeras av idéer med ekosystembaserad klimatanpassning och *green place branding*. Syftet blir även att undersöka hur relationen mellan ekosystembaserad klimatanpassning och *green place branding* kan se ut i planeringen och hur de kan påverka varandra. För att kunna genomföra detta har Nyhamnen i Malmö valts ut som fall att undersökas, en ny och modern stadsdel som präglas av gröna ledord. För att uppfylla syftet har följande frågeställningar formulerats som arbetet kommer att byggas runt:

- Hur används green place branding i planeringen av Nyhamnen?
- Hur används ekosystembaserad klimatanpassning i planeringen av Nyhamnen?
- Hur kan green place branding och ekosystembaserad klimatanpassning arbeta med varandra i planeringen av Nyhamnen?
- Vilka motsättningar finns mellan green place branding och ekosystembaserad klimatanpassning i planeringen av Nyhamnen?

1.2. Avgränsningar

Detta arbete är utformat som en fallstudie vilket kommer att förklaras mer ingående i metodavsnittet (se avsnitt 4.1.1). Detta innebär att arbetet är avgränsat till att fokusera på ett specifikt fall, här Nyhamnen. Denna avgränsning innebär att andra områden inte undersöks, Malmö som stort finns med i analysen för kompletterande ändamål. Arbetet är vidare avgränsat till att fokusera på specifika aspekter av planeringen av stadsdelen, det har därför inte varit relevant att undersöka åsikter om projektet. Valet av fokus på planeringen är även det en avgränsning, detta arbete har lagt fokus på ekosystembaserad klimatanpassning och green place branding. Detta innebär att ett fokus ligger på den gröna utformningen och de gröna miljöerna i stadsdelen, hur planeringen påverkar invånare på ett socialt plan är inget som har fått ett särskilt stort fokus. Arbetet berör hållbarhetsdimensionerna men där enbart ekologisk hållbarhet varit i fokus.

1.3. Disposition

I avsnitten som rör inledning och bakgrund kommer uppsatsens kontext att formuleras samt vilket syfte som arbetet har och hur syftet operationaliserats genom forskningsfrågor. I teoriavsnittet beskrivs det teoretiska synsättet som uppsatsen har haft, samt vilka pelare som analysen kommer att stå på. Två teoretiska koncept introduceras: *green place branding* och *ekosystembaserad klimatanpassning*. Metodavsnittet beskriver uppsatsens tillvägagångssätt för att uppfylla syftet med undersökningen och för att kunna besvara frågeställningarna. Det empiriska material som samlats in och analyserats redogörs för här. Analysen är upplagd efter de olika frågeställningarna, först redogörs det för hur ekosystembaserad klimatanpassning används i planeringen av Nyhamnen, sedan redogörs det för hur green place branding används i planeringen av Nyhamnen. Både i dessa två delavsnitt och i ett konkluderande delavsnitt redogörs det för hur de olika koncepten påverkar varandra i planeringen av Nyhamnen. De fynd som undersökningen

finns diskuteras i samband med de teoretiska koncepten i analysavsnittet för att de samlats in på ett kvalitativt sätt samt att de annars riskerar att separeras från teorin. Uppsatsen avslutas med en diskussion om vilka slutsatser som kan dras samt reflektioner om arbetet.

2. Bakgrund

2.1. Malmös stadsutveckling

Figur 2.1. Bild över Kockums varvsområde (Sydsvenskan, u.å)

I efterkrigstidens Malmö stod kranarna ute i hamnen stadigt med Kockumskranen som en stark punkt i silhuetten för Sveriges tredje största stad. Företaget Kockums var stadens främsta arbetsgivare i sitt internationellt stora varv. Malmö var en industristad där hälften av den arbetande befolkningen arbetade inom industri eller hantverk (Malmö Stad, 2019e). Med ekonomiska kriser och med nedläggningar av industrier under andra halvan av 1900-talet blev livet snabbt inte lika drägligt i Malmö och omkring 27 000 arbeten försvann från industrierna under 90-talet (Moreno, 2011, 14 nov). Malmö befann sig i en djup ekonomisk kris där intäkterna fortsatte minska och utgifterna fortsatte öka. Denna utveckling fick Malmö till att börja titta runt efter nya sätt att utveckla sin stad, istället för den stora och utbredda industristaden skulle man nu börja satsa på den täta och urbana kunskapsstaden med Malmö högskola som ett startskott (Mukhtar-Landgren, 2006). Detta skifte tog form genom ett fokus på kreativitet och innovation samtidigt som bostadsprojektet Bo01 i Västra Hamnen tog fart och en bro till Danmark byggdes (Moreno, 2011, 14 nov).

I dagens Malmö är Öresundsbron och Turning Torso starka punkter i silhuetten för Sveriges tredje största stad, Kockumskranen står numera i Sydkorea.

2.1.1. Västra Hamnen

Västra Hamnen är den stadsdel som främst fått symbolisera stadens omvandling från industristad till kunskapsstad med Turning Torso som främsta anknytning. Tidigare

omnämnda Kockumsvarvet hade stora delar av sin verksamhet placerat i området fram tills fartygsverksamheten lades ner år 1986 (Malmö Stad, 2019c). Områdets omvandling tog fart med den internationella bomässan Bo01 som hölls år 2001 i området. Stadsdelen skulle förnyas genom en inriktning på ekologisk hållbarhet med innovativa och spektakulära projekt för att skapa en attraktiv plats som skulle hjälpa till i resan mot kunskapsstaden. Västra Hamnen har idag förvandlats från ett område präglat av varvsverksamheten till ett område där studenter och kunskapsintensiva företag vistas (Malmö Stad, 2019c). Västra Hamnen beskrivs idag som en föregångare inom hållbar stadsutveckling med ett brett fokus på ekologiskt hållbara lösningar inom allt från avfall till arkitektur (Malmö stad, 2016). Stadsdelen utformades med ett fokus på gröna och blå miljöer där tanken var att inkludera vattnet i den urbana miljön och säkerställa en generös tillgång till grönska. I samband med bomässan påbörjade Malmö stad sitt arbete med grönytefaktorn, ett planeringsinstrument som är till för att garantera grönskenivåer i staden. Grönytefaktorn började användas med syfte att uppnå en god livsmiljö för människor och ekosystem i staden och används än idag (Malmö stad, 2019a).

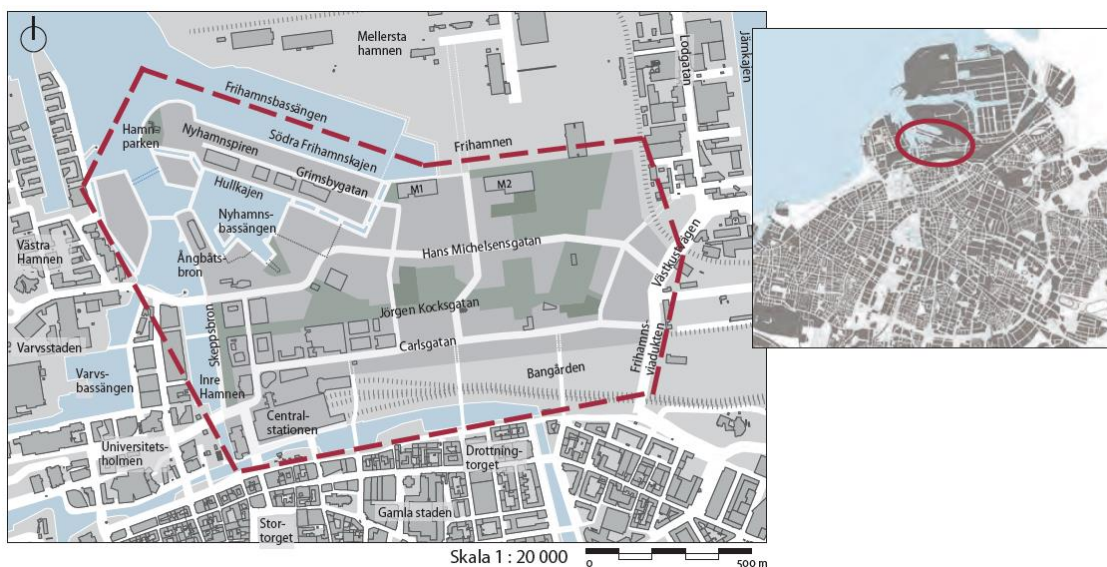
2.1.2. Augustenborg

En annan stadsdel i Malmö som är värd att nämna är Augustenborg, den har inte genomgått samma utveckling som Västra Hamnen och är inte en stadsdel som symboliserar kunskapsstaden i samma utsträckning. I Augustenborg har man däremot fokuserat på ett gediget arbete med dagvattenhantering och att få ut maximalt av ekosystemtjänster. Stadsdelen hade utvecklats till ett problemområde med låg status och samtidigt till ett område sårbart mot översvämningar till följd av kraftigt regn. Under 90-talet startades projektet med ambitionen att förbättra dagvattenhanteringen och samtidigt höja områdets status. Projektet landade i att Augustenborg idag använder sig av en öppen dagvattenhantering med vegetation och vattenytor, detta har bidragit till att stadsdelen har klarat sig undan större översvämningar och är idag en föregångare inom klimatanpassning (SMHI, 2019).

2.1.3. Nyhamnen

Den stadsdel som detta arbete fokuserar på benämns Nyhamnen och ligger tvärs över hamninloppet från Västra Hamnen. Nyhamnen är beläget strax intill centralstationen och avgränsas av färjeverksamheten i norr. Likt Västra Hamnen har även Nyhamnens historia

präglats av sitt havsnära läge där färjetrafiken varit ett vardagligt inslag av stadsdelen med exempelvis SJ:s tågfärja till Köpenhamn som lades ned 1986 (Malmö Stad, 2019b). Tågtrafiken är även den något som präglat området, bland annat genom tågtrafiken ut till hamnen och industrierna. Än idag är järnvägen ett stående inslag i stadsdelen där Malmös bangård avgränsar området i söder och närheten till centralstationen är något som attraherar.

Figur 2.2. Övergripande karta över Nyhamnen (Malmö stad, 2019f)

En fördjupad översiktsplan över området antogs så sent som 19 december 2019 efter ett arbete som påbörjades redan år 2014 (Malmö Stad, 2019f), tankarna om ett mer bebyggt Nyhamnen har dock funnits längre än så och ska nu bli verklighet. Nyhamnens bakgrund och förutsättningar kommer att beskrivas mer ingående i analysavsnittet med den fördjupade översiktsplanen som grund.

2.2. Klimatförändringars påverkan på städer

Klimatförändringar kommer att uttrycka sig på flera olika sätt i våra städer, värmeböljor och översvämningar är två exempel som nämns ofta som potentiellt förödande för stadens invånare (Europeiska Miljöbyrå, 2015). Klimatförändringarna kommer innebära både en långsam höjning av havsnivåerna samtidigt som extrema väderhändelser kommer inträffa oftare och med ökad intensitet (Europeiska Miljöbyrå, 2015). En ökad frekvens av kraftig nederbörd som beskrevs i inledningen är ett potentiellt hot för städerna där översvämningar måste motverkas för att inte regnvattnet ska ansamlas på stadens hårda

ytor. Ökad frekvens av värmeböljor är även något som utgör ett potentiellt hot för städerna där stadens hårda ytor fungerar som värmeöar och koncentrerar värmen vilket kan bli skadligt för i synnerhet äldre personer (Europeiska Miljöbyrån, 2015). Detta är två exempel på klimatrisker som behövs anpassas till och planeras för att hantera.

Hur man kan planera för att anpassa sig efter klimatriskerna kommer att tas upp mer ingående i teoriavsnittet, det kan däremot nämnas att det finns flera olika vägar man kan ta i anpassningsarbetet. De olika strategierna som kan vara relevanta rör bland annat mjuka åtgärder såsom informationskampanjer eller hårda åtgärder såsom vallar och kustskydd (Europeiska Miljöbyrån, 2015). En strategi som denna uppsats fokuserar på rör anpassningsstrategier som försöker inkludera naturen i staden. Att använda sig av naturens förmågor innebär att använda sig av ekosystemtjänster. De ekosystemtjänster som är relevanta för att motverka klimatförändringarnas konsekvenser är bland annat dess förmåga att rena och kyla luften, motverka översvämningar genom att lagra vatten, men även förmågan att binda koldioxid (Europeiska Miljöbyrån, 2015; WWF, 2019). Detta kan exemplifieras genom att man i Nederländerna återställt våtmarker i kustnära lägen för att motverka översvämningar, våtmarkernas rotsystem förhindrar att jorden packas för tätt vilket leder till minskade översvämningar för området runtom. Genom detta anpassar man sig för översvämningar samtidigt som biodiversiteten gynnas i området (Europeiska Miljöbyrån, 2015; O'Sullivan, 2020, 31 jan).

3. Teori

För att uppfylla syftet och besvara frågeställningarna har diverse olika teorier legat som grund för analysen och även som kontext för att förstå i vilket sammanhang som arbetet bör tolkas. Teorierna och bakgrund till den teoretiska kontexten kommer att beskrivas i detta avsnitt. Tidigare forskning som rör ämnet kommer även att integreras i avsnittet för att kontextualisera och bygga upp de teoretiska koncepten. En del av det teoretiska ramverket grundar sig i David Harveys arbete med urbanentreprenörism och den inter-urbana konkurrensen där staden behöver marknadsföra sig själv för att locka kapital (Harvey, 1989). Den inter-urbana konkurrensen används för att förstå ett av koncepten som kommer att användas. Undersökningen består av två olika teoretiska koncept som sammanvävs genom att diskuteras med varandra och empirin. Den ena sidan rör ekosystemtjänster och ekosystembaserad klimatanpassning när den andra sidan rör grön marknadsföring för att stärka stadens konkurrensposition. De två koncepten har gemensamt att de diskuterar gröna åtgärder i stadsplaneringen, där den ena bemöter naturmiljörisker och den andra bemöter ekonomiska faktorer. Genom en diskussion mellan varandra och med fallet Nyhamnen kan dessa koncept ge en nyanserad förståelse av stadsplanering med gröna åtgärder i ett föränderligt klimat.

3.1. Att marknadsföra staden som grön

Genom begreppet *Urban entrepreneurialism* beskriver David Harvey (1989) den utveckling där städer eller regioner rör sig åt ett entreprenöriellt håll och lägger fokus på att försöka skapa attraktiva platser för att ackumulera kapital. Bakgrunden till detta skifte ligger i samtidens urbanisering där de ekonomiska aktiviteterna skapas i urbana miljöer och där nytt kapitaltillskott ses som nödvändigt för städer att växa. För att skapa rum för en god ekonomisk utveckling försöker städer sälja in sina attraktiva platser för att locka till sig kapital på olika sätt i form av investeringar eller en kapitalstark befolkning. Dessa åtgärder syftar till att skapa sig konkurrensfördelar gentemot andra städer och aktörer eftersom städer kan ses i en inter-urban konkurrens där platser behöver vara unika och attraktiva (Harvey, 1989).

Det entreprenöriella fokuset baseras mycket på att skapa en plats som är attraktiv, det görs genom många olika strategier varav *place branding* eller *platsmarknadsföring* är en.

Man vill genom strategierna skapa en lokal identitet på platsen, något som får platsen att sticka ut i konkurrensen.

Place branding är ett brett koncept som går ut på att olika offentliga aktörer använder sig av diverse verktyg för att marknadsföra en specifik plats (Andersson, 2016). Det finns otaliga uppmärksammade så kallade flaggskeppsprojekt i världens städer som för tankarna till place branding, bland annat Guggenheimmuseet i Bilbao (Ashworth, 2009) men även Bo01-mässan och stadsdelen Västra hamnen i Malmö med Turning Torso i spetsen (Malmö stad, 2019c). Ashworth (2009) beskriver place branding som en konkurrensfördel genom att få ens "produkt" att framställas som annorlunda och nytänkande där man försöker influera och förutbestämma människors uppfattning och känsla av områden genom olika planeringsinstrument. Genom sådana verktyg försöker städer ge ett lyft till och gynna befolkningen i ett större område men riskerar att begränsas till platsen där arbetet utförs. Med storskaliga projekt följer även risken med att allmänheten fokuserar på den specifika platsen och ignorerar andra problem som kan finnas inom staden, samtidigt som det även finns en risk att stadens resurser fokuseras kring det nya projektet på bekostnad av andra områden (Harvey, 2011).

Green place branding tar sitt ursprung i denna diskussion och benämns med olika begrepp i litteraturen: *Green branding*, *Eco-branding* och *Green resource branding* är några olika exempel av benämningarna som i det här arbetet samlas ihop till begreppet *Green place branding*. *Green place branding* som begrepp används av Andersson (2016) i hennes arbete om Växjö stad med stadens miljöarbete och deras slogan "Europe's greenest city", begreppet fungerar som en grön vinkling av det tidigare beskrivna *Place branding*. Anderberg & Clark (2013) beskriver hur miljöarbete och *green place branding* kan användas för att locka till sig kapital i form av investeringar men även i form av samhällsekonomiskt starka grupper och den omtalade *kreativa klassen* (Florida, 2002). *Green place branding* blir en relevant strategi för post-industriella städer med nedgångna platser och stadsdelar med ett behov att revitaliseras. Att framhäva miljöarbeten och lägga ett fokus på urbana miljökvaliteter gör att de kan marknadsföras som attraktiva och moderna urbana områden i konkurrensen med andra städer och urbana områden (Andersson, 2016).

Att använda sig av grönstruktur, grönytor och parker är en relevant och beprövad metod för en mer attraktiv och ekologiskt hållbar stad med en befolkning som trivs. Att sedan kunna påvisa detta med green place branding och vara noga med att påpeka de gröna åtgärder som gjorts blir en attraktiv marknadsföringsstrategi för städer (Chan & Marafa, 2014). Green place branding bör därför ses som ett mångsidigt begrepp som slår ihop place branding med miljörelaterade arbeten. Det kan röra sig om städers miljöpolicyarbeten som i fallet med Växjö (Andersson, 2016) men det kan även handla om gröna resurser i form av parker och grönstruktur som i Chan & Marafas (2014) arbete med Hong Kong.

Det finns viss kritik mot städers och andra aktörers användning av green place branding, kritiken gäller främst att det gröna arbetet inte alltid är tillräckligt och att miljöarbetet kan tendera att inte stämma överens med de miljömässiga vinningarna. Uttrycket *Greenwashing* relaterar till detta och innebär kort sagt användandet av gröna ord i marknadsföringen utan att det miljömässiga arbetet är tillräckligt (Anderberg & Clark, 2013; Andersson, 2016). Att vara medveten om greenwashing som fenomen och kritiken mot green place branding är nödvändigt för att vara kritisk och analytisk i sitt tolkande av städers agerande. Det finns däremot även de som menar på att green place branding och den inter-urbana konkurrensen kan sporra städer till att bli grönare. Städers miljöarbete kan stärkas av att konkurrera med andra städer i en vilja att bli ledande inom området som är gröna städer (Andersson, 2016). Kritiken mot den urbanentreprenöriella utvecklingen, som green place branding tar sitt ursprung i, är även något som bör tas upp. Harvey (2011) menar på att den entreprenöriella utvecklingen av städer har bidragit till en ökad förekomst av gentrifiering och ett fokus på handel, kultur och shopping i moderna städer. Genom det urbanentreprenöriella fokuset på att attrahera företag och fokuset på en god ekonomisk utveckling riskerar de mest utsatta grupperna i staden att glömmas bort och ignoreras.

Green place branding och place branding behandlar främst marknadsföringsstrategier, för att ge en bredare bild av stadens gröna arbete krävs det att man nyanserar med andra teorier och andra ingångspunkter. Där kommer *Green fix* in i bilden för att förklara bakomliggande idéer inom grön stadsplanering. Termen *Green fix* introduceras av Holgersen & Malm (2016) i deras arbete med att beskriva anledningarna till, och konsekvenserna av, Malmö stads utbyggnad av Västra hamnen och Bo01-projektet. De

beskriver användandet av gröna åtgärder och strategier för att överkomma de ekonomiska problem som Malmö stad stod inför. Green fix kopplar till David Harveys arbete med spatial fix (Harvey, 2001) om att kapital kan förflytta sig rumsligt för att överkomma hinder. Green fix används däremot utan förflyttning och snarare som ett sätt att förnya och skapa en grön bild av platsen för att locka kapital (Holgersen & Malm, 2016).

Den gröna utvecklingen av städer marknadsförs som en lösning på de ekonomiska problem eller ekologiska problem som staden eller området genomgått. Det används för att ge staden eller området en grön stämpel i hopp om att detta ska locka investeringar och en konsumerande befolkning för att överkomma kriser (Holgersen & Malm, 2016). Green fix relaterar till green place branding på så sätt att man analyserar stadens gröna arbeten ur dess ekonomiska aspekter och hur man använder hållbarhet som ett sätt att ackumulera kapital (Holgersen & Malm, 2016). De två begreppen skiljer sig dock åt i att green fix diskuterar processen att använda hållbarhet som ett steg framåt i en ekonomisk utveckling och som en form av krishantering, när green place branding snarare diskuterar marknadsföringsstrategin som är att lyfta fram de gröna åtgärderna. Green fix fungerar som en bakgrund till green place branding i Nyhamnen och nyanserar den teoretiska förståelsen. Tillsammans bildar de ett ramverk för att identifiera de ekonomiska viljorna som kan finnas bakom hållbarhetsarbete inom städer. Genom att återkoppla till urbanentreprenörism kan man förstå dessa koncept som försök att stärka stadens konkurrenssituation med hjälp av grönt arbete. Genom att framhäva staden som en grön och hållbar plats försöker man attrahera kapital och skapa sig konkurrensfördelar gentemot andra städer och platser. Kritiken som finns tål upprepning i detta sammanhang, det finns en risk att städer utmålar sig själva som mer hållbara än vad de är för att skaffa sig konkurrensfördelar utan den gröna ansträngning som krävs, så kallad greenwashing.

Green place branding går att identifiera i stadsplaneringen där det gröna arbetet lyfts som något unikt och attraktivt och där resultatet av det gröna arbetet är att staden eller platsen ses som mer hållbar eller mer grön (Andersson, 2016). Det kan vara svårt att känna igen green place branding på ett konkret sätt, speciellt i ett planeringsprojekt i ett tidigt skede, då effekterna av det ofta är beroende av vilken slagkraft det får runtom sig och hur välkänt arbetet blir utanför staden. För att kunna konkretisera det måste man bryta ner det i mindre delar och kunna känna igen begreppet genom dess beståndsdelar och dess bakgrund. Grundtanken bakom green place branding är att revitalisera nedgångna områden och ge

en bild av en attraktiv, urban och modern plats för att locka till sig kapital i form av besökare, konsumenter eller investeringar. Hållbarhetsarbetet kommer in som en väg framåt genom att vara fräscht och modernt, detta ska locka en kreativ och kapitalstark befolkning (Andersson, 2016). Allt hållbarhetsarbete behöver inte vara ett fall av green place branding, man kan däremot känna igen det genom att fokus läggs på att genom grönska eller hållbarhetsarbete göra platsen till en attraktiv plats. Green place branding och place branding kan kännas igen genom ett fokus på *innovation*, *originalitet*, och *attraktivitet*. *Innovation* som i nytänkande och gärna spektakulära lösningar och idéer. *Originalitet* som i viljan att sticka ut och göra platsen unik. *Attraktivitet* som i att platsen ska bli en attraktiv plats som man vill besöka, bosätta sig i, konsumera i, eller investera i. Genom att förstå green place branding genom dess beståndsdelar och varför det används blir det lättare att identifiera det i planeringsarbetet. Nämnbart är dock att effekterna av ett gediget green place branding-arbete inte nödvändigtvis syns förrän projektet i fråga är färdigt och omvärlden hunnit reagera.

3.2. Att klimatanpassa med ekosystem

Ecosystem-based Adaptation eller *ekosystembaserad klimatanpassning* beskriver en klimatanpassning där fokus ligger på ekosystemtjänsters förmåga att förhindra och förmildra klimatförändringars effekter på samhället. Ekosystem kan genom sina egenskaper exempelvis bidra i städer till sänkt temperatur eller förhindra och förmildra översvämningar (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2009). Ekosystembaserad klimatanpassning ingår i en rad andra urbana naturrelaterade arbetssätt men där man begränsar till att titta på klimatanpassning för de risker som hotar samhället genom klimatförändringar (Brink, 2018). Att den ekosystembaserade klimatanpassningen främst fokuserar på riskrelaterade anpassningsstrategier innebär att gröna åtgärder för estetikens skull inte förknippas under samma begrepp. Det finns även andra tjänster som naturen kan ge oss som exempelvis bullerreducering (WWF, 2019) men där kopplingen till klimatrisker är för vag och räknas därmed inte som klimatanpassning, men som nyttiga ekosystemtjänster.

Brink (2018) identifierar i "Adapting Cities" att det i samhällsplaneringen i olika städer ofta förekommer strategier som liknar ekosystembaserad klimatanpassning men där man använder sig av olika begrepp och där riskminimering och riskhantering inte är den

centrala delen av strategin. Det som ofta diskuteras som städers ekosystembaserade klimatanpassningsmetoder identifierar hon som till exempel ekosystemtjänster och grön infrastruktur. För att kunna ha en bred tolkning vid ett övergripande perspektiv och sedan precisera är dessa definitioner viktiga att ha med som relaterade begrepp.

Katastrofer påverkar inte oss förrän konsekvenserna blir påtagliga, detta diskuterar Brink (2018) som menar på att katastrofer mäts i hur mycket de påverkar oss människor. Samhällets sårbarhet spelar stor roll i hur vi tacklar klimatrelaterade risker, om det byggs upp en stabil anpassningsförmåga blir vi inte lika påverkade. Det är med denna grundtanke som ekosystembaserad klimatanpassning byggs upp och det är därför viktigt att förstå stadens sårbarhet och anpassa efter denna. I planeringsarbetet kan man känna igen ekosystembaserad klimatanpassning och relaterade arbeten genom att man vill skapa sammanhängande gröna områden. Det kan vara exempelvis trädplantering, grönytor och gröna tak (Brears, 2018). Klimatanpassningsarbetet blir mer konkret och enklare att känna igen än vad green place branding är. Det kan identifieras enkelt uttryckt som där ekosystem och grönytor används för att möta framtidens klimatutmaningar. En strikt tolkning av ekosystembaserad klimatanpassning hade gärna sett en betoning på risk i relation till de arbeten med ekosystem som tänkt göras. I detta arbete kommer analysen att vila på en bredare tolkning där ekosystemtjänster och grön infrastruktur som inte sätts i relation till risk även tas i beaktning. Med denna tolkning kan man identifiera klimatanpassning med ekosystem där vikt läggs vid bland annat grönytor, gröna nätverk och trädplantering. Med en bred tolkning kan man skilja på en ekosystembaserad klimatanpassning med koppling till risk och en ekosystembaserad klimatanpassning utan uttalad risk.

De klimatrisker som ekosystembaserad klimatanpassning används för gäller främst översvämningar och en hög temperatur. De översvämningar som kan drabba staden kan ha sitt ursprung i en kraftig och oväntad nederbörd, men även exempelvis havsnivåhöjningar för kustnära områden. Genom ekosystembaserade lösningar kan man förmildra effekterna utan att enbart förlita sig på hårda lösningar som skyddsvallar och liknande (Brink, 2018). Genom att minimera andelen hårda ytor i staden kan man anpassa sig mot översvämningar till följd av en extrem nederbörd. Ekosystembaserad klimatanpassning kan även bidra med så kallade ”co-benefits” (Brink, 2018, s.30) där rekreation och visuellt estetiska miljöer är två effekter. Brears (2018) beskriver även att

städer ekonomiskt kan gynnas av mer grönska i staden genom att det höjer platsens attraktivitet och driver upp värdet på närliggande fastigheter.

Ekosystemtjänster i staden kan se ut på flera olika sätt, en vanlig klassificering är att de kategoriseras efter kategorierna försörjande, reglerande och kulturell. Den Europeiska Kommissionen har i sin biodiversitetsstrategi tillsatt en utredning för att kartlägga de ekosystemtjänster som används och utnyttjas i Europas städer (Europeiska Kommissionen, 2020). I deras fjärde rapport (Maes et al., 2016) går de igenom olika fall i Europa och producerar en lista med vilka ekosystemtjänster som används i urbana miljöer och klassificerar dessa enligt en CICES¹-klassificering. Denna lista återges på nästkommande sida (se tabell 3.1) för att exemplifiera vilka typer av ekosystemtjänster som används och vad de kan vara viktiga för. De nämnda ekosystemen kan bidra med flera olika ekosystemtjänster, detta är viktigt att ha i åtanke för att inte fastna i idén att ett ekosystem bidrar med enbart en tjänst.

Klassificeringen av de urbana ekosystemtjänsterna samt exemplifiering av relevanta ekosystem bringar även en djupare förståelse för ekosystembaserad klimatanpassning och vad olika åtgärder kan syfta till. Genom att jämföra ekosystemtjänsterna med de klimatrelaterade riskerna kan man förstå vilka ekosystem som kan vara specifikt relevanta för en klimatanpassning. Denna klassificering av ekosystemtjänster kan användas för att nyansera bilden av urban grönska och förstå hur samhället förlitar sig på och använder naturen. I rapporten (Maes et al., 2016) drar författarna slutsatsen att städer kan utveckla sin användning av urbana ekosystemtjänster, speciellt inom klimatanpassningsrelaterad planering. Stadsplaneringen tenderar att fokusera på de kulturella aspekterna av ekosystemtjänster i form av exempelvis rekreation, rapporten visar att det krävs mer arbete för att inkludera ekosystemtjänster i ett bredare perspektiv för att utnyttja den fulla potentialen som finns.

¹ Common International Classification of Ecosystem Services

Tabell 3.1. Lista över urbana ekosystemtjänster (Maes et al., 2016, s.76. Översättning: Linus Hellgren, 2020)

Kategori	Klass	Specificerad klass	Ekosystem	Behov
Försörjande	Odlade grödor	Grönsaker producerade i kolonilotter	Odlingsmark, fruktträd, privata och offentliga trädgårdar	Konsumtion
	Dricksvatten i ytvatten		Avrinningsområde	
	Dricksvatten i grundvatten			
	Ytvatten utöver dricksvatten			
Grundvatten utöver dricksvatten				
Reglerande	Filtrering och lagring i ekosystem	Reglering av luftkvalitet i urbana träd och skogar	Skog, träd och buskar	Risk för att bli utsatt för höga nivåer av föroreningar
	Klimatreglering genom en reducering av växthusgaser	Klimatreglering genom en reducering av CO ²	Vegetation, jord	
	Mikro och regional klimatreglering	Urban klimatreglering	Skog, träd, buskar, växter, grönytor, våtmarker, vatten	Risk för att bli utsatt för hög temperatur
	Reglering av lukt, ljud och visuell påverkan	Bullernedsättande åtgärder med urban vegetation	Skog, träd, buskar och grönskeklädda ytor	Risk för att bli utsatt för buller
	Underhåll av vattnets kretslopp och flöde	Reglering av vattenflöde och hantering av avrinning	Träd, buskar, grönskeklädda och genomträngliga ytor	Risk för översvämningar
	Kontrollerad översvämning		Våtmarker	Exponering för översvämning
	Pollinering och spridning av fröer	Insektspollinering	Odlingsmark, fruktträd, privata och offentliga trädgårdar	Beroende av insekts-pollinering
Kulturell	Fysisk användning av havet och landskapet i olika miljöer	Naturbaserad rekreation	Parker, trädgårdar, skogar, träd, odlingslandskap, våtmarker, vattenområden, vattenleder, naturreservat	Preferenser, potentiell och direkt användning
	Vetenskaplig	Naturbaserad utbildning		
	Utbildning			
	Kulturarv			

3.3. Sammanfattning av det teoretiska ramverket

Genom green place branding förstår vi både vilka faktorer som spelar roll i varför städer väljer att lägga fokus på sitt gröna arbete, men vi förstår även vilka effekter man kan se av det och hur vi kan identifiera green place branding. Det finns en vilja att omvandla nedgångna och smutsiga stadsdelar och bringa nytt liv genom att utmåla dem som attraktiva och gröna platser. Vi kan identifiera green place branding genom ett språkbruk

med teman som innovation, originalitet, och attraktivitet. Det kan även kännas igen som generellt där ett grönt tema används för att göra platsen till en attraktiv plats som kan marknadsföras och locka till sig investeringar. Samtidigt arbetar man i staden med att klimatanpassa för en osäker framtid och där ekosystembaserad klimatanpassning är en strategi att välja. Vi kan känna igen klimatanpassning med ekosystem på flera sätt vilket syns i listan över urbana ekosystemtjänster (tabell 3.1), det kan vara till exempel genomträngliga ytor, våtmarker och grönytor men även gröna tak och trädplantering. Det rör sig över ett brett spektrum.

De två koncepten rör sig med varandra och behandlar liknande områden, green place branding visar på drivkrafter och ekonomiska effekter av stadens miljöarbete när ekosystembaserad klimatanpassning är ett mer konkret koncept och beskriver en del av miljöarbetet. Som tidigare nämnts blir en konsekvens av ekosystembaserad klimatanpassning även att städerna upplevs mer attraktiva och att grönytor i sig själv lyfter marknadsvärdet på kringliggande fastigheter. Ekosystembaserad klimatanpassning blir därmed även en ekonomisk strategi, att göra platser attraktiva genom att använda sig av grönt arbete. En potentiell motsättning mellan de två koncepten kan finnas i det som tidigare nämnts som kritiken som finns mot green place branding: greenwashing, eller, att arbetet inte är tillräckligt. Ekosystembaserad klimatanpassning kräver att rätt åtgärder görs för att de ska ha rätt effekt i sitt anpassningsarbete, om det gröna arbetet inte har varit tillräckligt ur det perspektivet men har legat som grund till green place branding blir det en motsättning. Staden kan ha lyckats med sitt arbete med att göra platsen attraktiv och de ekonomiska målen kan vara uppnådda men att det ekologiska arbetet faller platt.

4. Metod

De metodval som gjorts kommer att presenteras i detta kapitel med motivering och beskrivning av forskningsmetoden i relation till forskningsfrågorna och empirin. Först kommer den generella forskningsmetoden att redovisas för att sedan gå in mer i detalj hur arbetet har utförts.

4.1. Forskningsmetod

Detta arbete har baserats på en kvalitativ forskningsmetod där innehållets mening i empirin är av vikt istället för att titta på kvantiteter som man kan finna i empirin. En kvalitativ forskning ser till empirins kontext och försöker bringa en djupare förståelse av företeelser i empirin (Denscombe, 2018). För att kunna diskutera teorin med empirin och bygga slutsatser utifrån hur de arbetar tillsammans har denna forskningsmetod använts och utformat en dokumentanalys. En kvalitativ metod har använts för att förstå sambandet mellan de teoretiska koncepten i planeringsdokument, istället för att enbart titta på frekvensen av användningen. För att kunna besvara frågeställningen har detta varit relevant, syftet med undersökningen är inte att mäta frekvenser utan att bringa djupare förståelse kring hur planeringen ser ut. Arbetet är upplagt som en fallstudie där Nyhamnen valts ut som fall för att illustrera ett stadsförnyelseprojekt med ett uttalat grönt fokus. Att arbetet utformats som en fallstudie innebär även att det har avgränsats på ett tydligt sätt, detta underlättar för djupare förståelser och insikter eftersom man kan koncentrera sig kvalitativt på ett specifikt fall (Denscombe, 2018).

Empirin kommer att diskuteras med det teoretiska ramverket under analysens gång för att identifiera delar som påvisar de valda grundkoncepten där gröna åtgärder används för place branding, eller där klimatanpassning sker med hjälp av ekosystem. I analysen kommer det teoretiska ramverket att tolkas på ett brett vis för att kunna fånga upp relaterade företeelser och diskutera dessa och hur de kan tolkas. Det kommer till exempel inte krävas en uttalad marknadsföringsstrategi för att ses som green place branding utan det kommer tolkas utifrån den kontext som finns.

Genom att vara transparent i det teoretiska ramverket med vilket synsätt som arbetet grundar sig i underlättar det för att förstå underliggande perspektiv. Det är svårt att bibehålla en absolut objektivitet genom en kvalitativ analys, däremot kan man genom att

vara transparent med sina utgångspunkter öka insikterna över vilka grunder som analysen och arbetets slutsatser står på. Genom att tydligt redogöra för utgångspunkterna och relatera detta till syftet bidrar detta till en förståelse över varför analysen ser ut som den gör och vilka fynd som arbetet producerar. Genom att redogöra för hur det teoretiska ramverket tolkats och applicerats på empirin är ambitionen med arbetet att ha en genomgående transparens.

Detta arbete har till viss del påverkats av den rådande coronapandemin framför allt eftersom arbetstimmarna begränsats på grund av sjukdom, detta rör sig om cirka 1–2 veckors tid. Arbetet har även påverkats på så sätt att den litteratur som använts har främst bestått av webbaserade källor istället för att använda sig av fysisk litteratur på bibliotek, detta på grund av social distansering till följd av virussyntom. Detta har dock fungerat smidigt och inte påverkat arbetets innehåll särskilt.

4.1.1. Fallstudie

Detta arbete har utformats som en fallstudie där stadsförnyelseprojektet Nyhamnen i Malmö är det fall som undersöks. Detta stadsförnyelseprojekt har valts ut av många olika anledningar där omfattningen och det uttalade gröna fokuset har varit viktiga faktorer, men även att projektet tar plats i en spännande storstadsregion som Öresundsregionen med en stark ekonomisk utveckling. Att använda sig av en fallstudie som forskningsmetod bidrar till, som tidigare nämnt, en naturlig avgränsning där man kan koncentrera sig på ett fall och gå djupare i detalj. Med denna avgränsning och djupare analys kan man få fram en förståelse och kunskap som vid en lättare analys hade missats (Denscombe, 2018). Denna fallstudie är uppbyggd med syftet att testa hur de valda teoretiska koncepten fungerar i Nyhamnen som ett stadsförnyelseprojekt och med syftet att applicera dem på ett verkligt fall.

När man använder sig av en fallstudie som metod är generaliserbarheten något som bör tänkas igenom och diskuteras, kan man dra generella slutsatser utifrån detta enstaka fall? Detta har haft i åtanke under processens gång och är något som är värt att problematisera och diskutera. Fallet Nyhamnen har valts ut på grund av den stora omfattningen av stadsförnyelseprojektet, dess gröna fokus, samt vilket läge som området har. Detta gör Nyhamnen till ett intressant fall, däremot kan man diskutera huruvida det kan leda till att

dra generella slutsatser. Alla stadsförnyelseprojekt är unika på sitt sätt men har även en mängd likheter vilket gör dem jämförbara. Fallet tillhör en kategori med andra jämförbara fall vilket gör att undersökningen kan appliceras på liknande fall. I den här undersökningen innebär det att Nyhamnen tillhör en kategori med andra gröna stadsförnyelseprojekt. På detta sätt skulle man kunna tolka slutsatserna från denna undersökning för även andra liknande stadsförnyelseprojekt, det är alltså överförbart på andra liknande fall. Det går inte att generalisera med denna undersökning som grund, däremot går det att överföra fynden från Nyhamnen på andra stadsförnyelseprojekt. Att tala om överförbarhet istället för generaliserbarhet är passande för kvalitativ forskning då den inte grundar sig i ett representativt urval på samma sätt som kvantitativ forskning gör, istället drar man nyttiga slutsatser från det specifika fallet som man analyserat på djupet (Denscombe, 2018). Det bör dock nämnas att fallet måste förstås med sin kontext, Nyhamnens kontext är unik för Nyhamnen och något exakt likadant läge, exakt likadana ambitioner eller exakt likadan planering går inte att hitta någon annanstans. Att applicera fynden från denna undersökning på andra stadsförnyelseprojekt innebär även att man måste kontextualisera projektet och förstå hur de kan skilja sig åt.

4.2. Dokumentanalys

De utvalda dokumenten har analyserats utifrån de två centrala teoretiska koncept som arbetet vilar på och som det redogjorts för tidigare (se avsnitt 3), ekosystembaserad klimatanpassning och green place branding. Detta har utförts genom en kvalitativ innehållsanalys, en metod som möjliggör en omfattande tolkning av empirin och jämförelser med teori (May, 2013). De teman som kännetecknar teorin användes för att identifiera delar i empirin där koncepten kunde kännas igen. För att den specifika delen identifierats enligt ett visst tema behöver inte det betyda ett klockrent bevis på den ena eller andra teorin, snarare att det kan tolkas som att påvisa eller förknippas med det och bör diskuteras, vilket kommer göras i analysen. Det är svårt att få fram ett generellt koncept av vilka teman som man snabbt kan känna igen genom vissa ord i planeringsdokument, och därför har detta utvecklats och tolkats i samband med empirin. Detta beskrivs av Bryman (2012) som en abduktiv ansats där man sätter det teoretiska ramverket i empirins kontext. Detta blir nyttigt i detta sammanhang för att kunna konkretisera de delar av de teoretiska koncepten som vid första anblick kan te sig abstrakta. Detta är även relevant för att kunna besvara frågeställningarna som behandlar

hur de olika koncepten används i planeringen samt hur de påverkar varandra, genom att kontextualisera teorin i empirin underlättas detta. Samspelet mellan teorin och empirin har bidragit till att teman har identifierats som får representera delar av teorin och som en utveckling av den teoretiska förståelsen av empirin. Den första tolkningen av empirin har varit bred för att kunna inkludera relevanta delar. Detta har inneburit att teorin kunnat identifieras i empirins språkbruk och detta har bidragit till det teoretiska ramverket.

Dokumentet analyserades mot teorierna i ett första stadie för att bilda en uppfattning över hur teorierna kan tolkas i olika teman i texterna. Dokumentet kodades utifrån hur teorierna kunde kännas igen genom de principer som förklarats tidigare i teoriavsnittet (se avsnitt 3) och detta utgör en del av analysen. Sedan analyserades fynden från den första analysen ytterligare en gång för att identifiera teman och för att kategorisera fynden som legat till grund för hur frågeställningarna besvaras. Detta är teman som visar hur teorierna identifierats i texterna och som underlättar för en konkretisering av det teoretiska ramverket och en anpassning efter empirins innehåll. Fynden från dokumentanalysen diskuteras sedan med teorin efter vilket tema som kategoriserats för att vidare kunna uppfylla syftet med undersökningen.

Dokumentanalysens fynd kommer att redogöras i en diskussion med teorin och dokumenten sinsemellan för att koppla till vad syftet med arbetet är och vilka frågeställningarna är. En av anledningarna till detta är att kvalitativ forskning inte producerar ett resultat som är svart eller vitt och att fynden från en kvalitativ dokumentanalys står i relation till det teoretiska synsättet (Denscombe, 2018). Med en konkret resultatdel följt av en diskussionsdel hade det funnits en risk att empirin hade separerats från teorin, genom att diskutera dessa med varandra är båda delar ständigt närvarande. Detta underlättar för en diskussion om hur de olika teoretiska koncepten kan påverka varandra som två av frågeställningarna ämnar besvara.

4.2.1. Empiri

För att kunna analysera planeringen av Nyhamnen har ett urval av empiri behövt göras. Det empiriska material som har valts ut för analys består främst av Nyhamnens fördjupade översiktsplan *Översiktsplan för Nyhamnen: Fördjupning av Översiktsplan för Malmö* och det största fokuset i analysen kommer att riktas på denna med andra dokument som

kompletterande. Bland de dokument som Malmö stad markerat som relaterade till Nyhamnens fördjupade översiktsplan (Malmö stad, 2020) har även relevanta dokument valts ut för analys samt stadens generella översiktsplan *Översiktsplan för Malmö: Planstrategi*. De dokument som har bedömts vara av relevans är de dokument som rör grön planering, miljöstrategier och klimatanpassning eftersom syftet med arbetet har varit att undersöka relationen mellan ekosystembaserad klimatanpassning och green place branding i planeringen. Dessa dokument är *Plan för Malmös gröna och blå miljöer*, *Miljöprogram för Malmö stad*, *Dagvattenstrategi för Malmö* och *Skyfallsplan för Malmö*. Det är nödvändigt att påpeka att *Plan för Malmös gröna och blå miljöer* ej blivit antagen vid datum för analys, däremot har det framgått via kontakt med Malmö stad att detta är den senaste versionen och att arbetet vilar i väntan på att bli antagen av kommunstyrelsen. Det är värt att nämna att dagvattenstrategin gavs ut år 2008 och har därmed några år på nacken. Dokumentet anges dock som relaterat till Nyhamnens fördjupade översiktsplan och har därmed tagits med på grund av sin relevans för Nyhamnens planering.

Miljöprogrammet och planen för gröna och blå miljöer beskriver hur Malmö stad ska arbeta med miljöfrågor och vilka ambitioner som staden ska ha. Miljöprogrammet är målformulerande för det generella miljöarbetet i kommunen där de flesta av målen går ut i år, 2020. Planen för gröna och blå miljöer är däremot mer fokuserat kring utformning och berör inte ett mer övergripande hållbarhetstänk som miljöprogrammet gör.

Skyfallsplanen och dagvattenstrategin har tagits med på grund av att nederbörd är en av de främst riskerna som ekosystembaserad klimatanpassning rör och är därmed den del av planering som detta oftast går att identifiera i. Dessa dokument är mer konkreta och tekniska än vad en översiktsplan är och har därmed en stor del utan relevans som inte varit tongivande i analysen. Dessa dokument berör både vilka utmaningar Malmö står för och hur dessa kan lösas, men även hur ansvarsfördelningen inom organisationerna ser ut. Malmö stads översiktsplan har även valts ut på grund av dess övergripande riktlinjer för Malmös planering. Översiktsplanerna är övergripande dokument som behandlar flera olika aspekter ur stadsplaneringen när de andra relevanta dokumenten är avgränsade till att beröra en specifik del. Översiktsplanerna berör allt från vård och omsorg till grönområden och är skrivna på ett övergripande sätt med formuleringar av vilka mål staden eller stadsdelen har. Det är viktigt att påpeka för att ha en transparens genom analysens gång att mycket av översiktsplanerna har varit irrelevant för analysen men ändå

lästs igenom för att minimera risken att missa någon givande detalj. För de andra relevanta dokumenten gäller samma princip och inga delar har sorterats ut i förväg trots att de vid en första anblick kan verka irrelevanta.

Stadsförnyelseprojektet Nyhamnen är i fokus för arbetet och därmed har detta tagits i beaktning i analysen och fokus ligger främst på den fördjupade översiktsplanen och att koppla övrig empiri till stadsförnyelseprojektet. Detta har gjorts för att uppfylla syftet med undersökningen och besvara på frågeställningarna som rör Nyhamnen. På grund av avsaknaden av flera Nyhamnen-specifika planeringsdokument med Malmö stad som utgivare har olika Malmö-generella dokument tagits med för att komplettera det områdesspecifika planeringsdokumentet. För att kunna gå in djupt i detalj i dokumenten har urvalet varit restriktivt och därmed har 6 dokument valts ut för analys varav en av dessa rör Nyhamnen enligt listan nedan.

Tabell 4.1. Lista över dokument för analys

Namn	År	Geografisk omfattning	Antal sidor	Utgivare
Översiktsplan för Nyhamnen	2019f	Nyhamnen	72	Malmö stad
Översiktsplan för Malmö	2018	Malmö	76	Malmö stad
Skyfallsplan för Malmö	2017	Malmö	44	Malmö stad
Dagvattenstrategi för Malmö	2008	Malmö	49	Malmö stad
Plan för Malmös gröna och blå miljöer	2019d	Malmö	26	Malmö stad
Miljöprogram för Malmö stad	2009	Malmö	16	Malmö stad

Samtliga dokument som valts ut har Malmö stad som utgivare, detta är naturligt eftersom syftet med arbetet är att undersöka Malmö stads planering av stadsdelen Nyhamnen. De utredningar som finns tillgängliga och som producerats av externa aktörer har kollats igenom men bedömts vara irrelevanta för arbetets syfte. De dokument som valts ut är de som bedömts vara av mest relevans.

Genom att analysera de övergripande dokumenten (Översiktsplan för Nyhamnen & Översiktsplan för Malmö) bildas en uppfattning av hur planeringen ger uttryck i form av ambitioner och mål. De ämnesspecifika dokumenten kompletterar dessa mål och ambitioner. Genom en diskussion mellan empirin och teorin skapas en helhetsbild för hur Malmö stad jobbar med dessa frågor, med ett fokus på Nyhamnen.

5. Analys & Diskussion

Genom den dokumentanalys som utförts har några centrala teman identifierats, dessa teman utgår från de teoretiska koncepten och representerar hur Malmö stad arbetar med dem i planeringen av stadsförnyelseprojektet Nyhamnen. De teman som identifierats kommer att presenteras i respektive delavsnitt nedan för att koppla till respektive forskningsfråga. Detta avsnitt kommer att inledas med en översiktlig analys av området och stadsförnyelseprojektets kontext. Delavsnitten är upplagda för att besvara respektive frågeställningar. Först besvaras hur ekosystembaserad klimatanpassning används i planeringen. Sedan besvaras hur green place branding används i planeringen. Till sist besvaras frågeställningarna om hur de två koncepten påverkar varandra i planeringen.

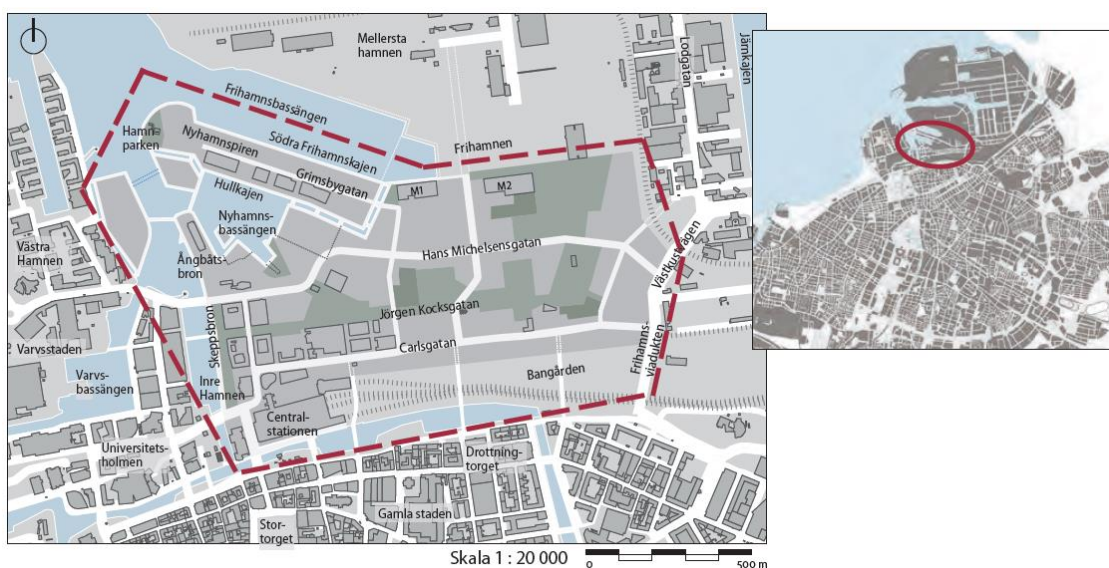
5.1. Nyhamnens förutsättningar

Figur 5.1. Områdesbild över Nyhamnen idag ur den fördjupade översiktsplanen (Malmö stad, 2019f)

Norr om centralstationen finner vi Nyhamnen, ett område influerat av de tidigare hamn- och färjeverksamheterna med stora ytor utan användning i dagens Malmö vardag. I den fördjupade översiktsplanen (Malmö stad, 2019f) målas Nyhamnen upp som en nedgången och oanvänd stadsdel, de verksamheter som tidigare varit tongivande i området är nu nedlagda. Nyhamnen är i behov av förändring. Genom detta stadsförnyelseprojekt vill Malmö stad ta vara på en "unik möjlighet" (Malmö stad, 2019f, s.3) och utveckla ett

område i ett nationellt och regionalt attraktivt läge med Malmös centralstation runt hörnet. Man vill expandera Malmös centrum ut mot hamnen och ta till vara på de vattennära lägen som staden har och som inte används i samma utsträckning som de gjort förr. Redan här kan man dra kopplingar till green place branding utan att ordet grönt nämns än, nämligen att man målar upp området som en plats i behov av förändring. Man vill revitalisera området och förvandla den nedgångna platsen till en attraktiv och urban plats. Detta garanterar inte att man har använt sig av green place branding, det ger däremot rätt förutsättningar för att det skulle kunna användas.

Figur 5.2. Övergripande karta över Nyhamnen (Malmö stad, 2019f)

Nyhamnens läge längs havet är även något som medför konsekvenser och risker inför framtiden. I relation till havsnivån och en potentiell höjning av denna ligger Nyhamnen på en låg nivå och man ser därmed ett behov att klimatanpassa för höjda havsnivåer. I Malmö stads översiktsplan (Malmö stad, 2018) sätter man en gräns för ny bebyggelse på +3 meter över havet, detta medför att man i Nyhamnen måste höja mark närmast havet till en acceptabel nivå (Malmö stad, 2019f). I området behöver man ta ett krafttag mot potentiella översvämningsrisker och man nämner att: ”platsen har potential att bli ett nationellt ”showcase” för klimatanpassningsåtgärder mot höga vattenstånd i urban miljö” (Malmö stad, 2019f, s.42). Det är viktigt att påpeka att dessa klimatanpassningsåtgärder som man tänker sig i exemplet ovan gäller olika skyddsanordningar, höjda kajkanter, och murar. Det gäller inte ekosystembaserade klimatanpassningsåtgärder. Ambitionen att bli ett nationellt showcase är däremot intressant att ta upp i relation till place branding som stort, man kan tolka det som ett flaggskeppsprojekt med både nytta i form av

klimateanpassning men även i form av ökad uppmärksamhet till stadsförnyelseprojektet. Att genom nytänkande projekt eller verktyg influera människors uppfattning av området är som nämnts i teoriavsnittet ett av sätten man kan känna igen place branding (Ashworth, 2009). Eftersom green place branding tar sitt ursprung i place branding blir detta intressant. Det är även nyttigt att diskutera denna klimateanpassningsstrategi för att visa på att klimatförändringar och klimatrisker påverkar stadsförnyelseprojektet på flera olika plan och är något som får uppmärksamhet i planeringen. Klimatriskerna kan kännas igen genom havsnivåhöjning, men även genom ökad nederbörd som kommer att tas upp senare.

Att Nyhamnen är placerat längs havet påverkar inte bara klimateanpassningsarbetet, det påverkar också vilken bild man vill förmedla av området. I den fördjupade översiktsplanen läggs ett stort fokus på de blå miljöerna som omringar Nyhamnen. Man är väldigt mån om att framhäva havets närhet och vilket attraktivt läge som Nyhamnen besitter. De blå miljöerna har utelämnats ur den green place branding-relaterade tolkningen av empirin men på grund av hur frekvent de används med place branding-teman blir det värt att nämna i detta avsnitt. ”Ett innovativt, småskaligt och nischat restaurang- och handelsutbud i en mångfunktionell och vattennära stadsmiljö ska skapa attraktioner som tar tillvara Nyhamnens specifika karaktär.” (Malmö stad, 2019f, s.29) Citatet ovan visar på hur man i planeringen vill framhäva det vattennära läget som en attraktiv miljö och som en identitet som präglar stadsdelen, detta språkbruk förekommer vid flera tillfällen i den fördjupade översiktsplanen och citatet är enbart ett exempel.

Att Nyhamnen får ta över rollen som Malmös flaggskeppsprojekt med innovativa lösningar och ambitiösa mål blir tydligt i beskrivningen av området och hur man definierar projektet. Detta exemplifieras väldigt tydligt med att man redan i målformuleringen uttryckligen beskriver projektet som Malmös nya ”spjutspetsprojekt” (Malmö stad, 2019f, s.9). Vad detta innebär för projektet är omöjligt att svara på utan en gedigen undersökning av just den frågan men det går att säga att det kräver ett riktat fokus mot stadsdelen och en förväntning på att projektet ska bidra till en lyckad och attraktiv stadsdel. Att man beskriver Nyhamnen som ett spjutspetsprojekt i den fördjupade översiktsplanen drar tankarna osökt till att man i Malmö stads översiktsplan betonar vikten av att attrahera kompetens och investeringar som i följande citat:

”Malmö kan dra nytta av den globala utvecklingen genom att attrahera kompetens och investeringar. För stadsutvecklingen är det därför av stor betydelse att skapa stadsmiljöer och driva projekt som väcker nationell och internationell uppmärksamhet.”

(Malmö stad, 2018, s.22)

Kopplingen till hur green place branding utvecklas som koncept och hur det kan kännas igen är inte svår att dra. Man målar upp en bild av staden i en konkurrenssituation med ett behov av att attrahera kapital. För att attrahera investeringar behöver man utmärka sig på något sätt som väcker uppmärksamhet och detta gör man genom spektakulära projekt, varav ett stadsförnyelseprojekt hade kunnat vara ett. Det är i denna kontext som Nyhamnen växer fram.

5.2. Ekosystembaserade klimatanpassningsåtgärder i Nyhamnen

I analysen framkom det att Malmö stad använder åtgärder som kan likna ekosystembaserad klimatanpassning både i stadens allmänna planering men även i planeringen av Nyhamnen. Det framkom snabbt två olika teman, de åtgärder där man tydligt målar upp klimatrisker och anpassar efter dessa, och de åtgärder som kan tolkas som ekosystembaserad klimatanpassning men där man saknar en riskidentifiering och en analys av vilka klimatrisker som de anpassar för.

5.2.1. Ekosystembaserad klimatanpassning med riskanalys

Ett tema som har växt fram i relationen mellan teorin och empirin är att man använder sig av ekosystembaserade klimatanpassningsåtgärder. Det som menas med ekosystembaserade klimatanpassningsåtgärder är där man använder sig av dessa åtgärder med ett uttalat syfte att förmildra konsekvenserna av klimatrelaterade risker. Detta har tolkats olika än där man använder sig av liknande åtgärder utan att dra kopplingen till klimatrelaterade risker, detta tema kommer att beskrivas senare.

Vid de flesta tillfällen beskriver man ekosystembaserade klimatanpassningsåtgärder som ett sätt att tackla problemen med skyfall och dagvattenhantering. Åtgärderna ses som ett sätt att fördröja och hantera regnvatten samt att förhindra översvämning vid olämpliga platser.

”Klimatanpassningsåtgärder i form av öppen dagvattenhantering, gröna tak och fasader är exempel på åtgärder som fördröjer regnvatten. Mest avgörande betydelse har dock andelen genomsläppliga markytor, exempelvis i parker och andra gröna miljöer.”

(Malmö stad, 2019f, s.44)

Citatet ovan representerar hur diskussionen runt detta tema vanligtvis ser ut i Nyhamnens planering, men även för Malmö generellt. Den risk som oftast identifieras är problematiken med ansamling av regnvatten och vilka åtgärder som krävs för att förhindra översvämning. Både för den fördjupade översiktsplanen (Malmö stad, 2019f) och Malmös översiktsplan (Malmö stad, 2018) är denna risk den klart överlägset diskuterade för ekosystembaserade klimatanpassningsåtgärder, detta gäller även föga förvånande dagvattenstrategin samt skyfallsplanen. Hur man väljer att tackla risken ser lite olika ut, vid somliga tillfällen beskriver man behovet av stora grönytor som kan låta sig översvämmas, när man vid andra tillfällen fokuserar på ekosystems förmåga att rengöra och fördröja dagvattnet.

I *Plan för Malmös gröna och blå miljöer* (Malmö stad, 2019d) diskuteras även värmeböljor på ett tydligt sätt som en risk som behöver hanteras. Man identifierar problematiken med att en stor mängd hårdgjorda ytor i staden är en faktor som kan bidra till värmeböljor och höjda temperaturer. Den lösning som man i denna plan föreslår är att man genom vegetation nära människor som till exempel gröna träd och gröna tak kan kyla luften runtom. Ett utbrett fokus på att förmildra en temperaturhöjning och att förhindra värmeböljor finns inte i Nyhamnens fördjupade översiktsplan. Man berör ekosystems temperatursänkande förmåga en gång och då som en lösning där utsatta grupper vistas. Det är viktigt att påpeka att även fast risken med temperaturhöjning inte nämns, kan den ha influerat planeringen genom en förståelse för överlappande ekosystemtjänster. I Malmö stads översiktsplan beskriver man ambitionen att de åtgärder som används för att anpassa för ökad nederbörd även ska kunna bidra med temperatursänkande effekter. Vegetationsklädda byggnader, träd, och allmänt ett grönt stadsrum nämns som exempel på åtgärder som kombinerar de viktiga funktionerna. Man kan förstå att kombinerande åtgärder är viktiga för Malmö stad och borde således influera även planeringen av Nyhamnen, det är dock värt att påpeka att det inte nämns i samma utsträckning i den fördjupade översiktsplanen som det gör i översiktsplanen eller plan för Malmös gröna och blå miljöer.

I teorilitteraturen nämns det att risk är en central del av ekosystembaserad klimatanpassning (Brink, 2018). Som det tidigare har nämnts (se avsnitt 3.2) identifieras inte alltid riskerna som man försöker motverka genom sitt gröna arbete vilket gör det svårt att klassas som ekosystembaserad klimatanpassning. I Nyhamnens planering framgår det vid flera identifierade tillfällen vilka risker som finns och hur de planerade åtgärderna kan motverka dem. En identifiering av vilka konsekvenserna blir av att inte klimatanpassa framkommer även, dock inte lika ofta. De konsekvenser som man nämner rör bland annat till vilken grad stadsdelen kan översvämmas vid skyfall. I Malmö stads översiktsplan (Malmö stad, 2018) belyser man även vilka klimatrelaterade risker som staden står inför och presenterar ekosystembaserade lösningar, likaså i de övriga dokumenten. I miljöprogrammet (Malmö stad, 2009) beskriver man som mål att Malmö ska agera för att anpassa sig mot klimatförändringar och de konsekvenser som det medför i form av höjd temperatur, höjda havsnivåer och kraftigt regn. Detta kan förklara fynden från Nyhamnens fördjupade översiktsplan (Malmö stad, 2019f) där samtliga av dessa risker tas upp, om än i olika utsträckning.

Det framkommer ofta vad planerade åtgärder syftar till, däremot uttalas inte risken vid samtliga tillfällen. Detta gäller framför allt för dagvattenstrategin samt skyfallsplanen där man istället för att diskutera riskerna med en undermålig dagvattenhantering oftast benämner åtgärderna som just dagvattenhantering. Riskerna blir dock underförstådda genom att man vid olika tillfällen beskriver en översiktlig bild och bemöter dem, detta gäller framför allt i skyfallsplanen.

Utifrån empirin framgår det att man planerar att använda sig av ekosystembaserade klimatanpassningsåtgärder i planeringen av Nyhamnen för att förmildra konsekvenserna av en tydligt uttalad risk. Den risk som framgår tydligast är översvämningar till följd av kraftig nederbörd och behovet av att rena dagvattnet. Det framgår även mer övergripande att man ser klimatförändringar som en risk, vilka klimatförändringar man syftar på framgår inte alltid. Som det tidigare nämnts fokuserar man i den fördjupade översiktsplanen (Malmö stad, 2019f) på havsnivåhöjningar, dessa nämns dock aldrig i samband med ekosystembaserad klimatanpassning utan begränsas till hårda lösningar. Det förekommer inga förslag på ekosystembaserad klimatanpassning för att anpassa sig mot havsnivåhöjningar i planeringen av Nyhamnen.

5.2.2. Ekosystemplanering utan riskanalys

Genomgående i planeringen, men främst i den översiktliga planeringen, läggs ett stort fokus på planering med ekosystem och gröna åtgärder utan en riskanalys eller utan ett uttalat klimatanpassningssyfte. Detta sker i kombination med att likadana åtgärder vid andra tillfällen beskrivs som klimatanpassningsåtgärder som vid de tillfällen som nämns ovan. Genom att klimatrisk och anpassningssyftet inte uttryckligen beskrivs lika ofta ger det intrycket av att man planerar grönt för fler syften än enbart för klimatanpassning, man ser en mångfunktionalitet i gröna åtgärder. För att exemplifiera hur det ser ut finner vi citatet nedan från Nyhamnens fördjupade översiktsplan.

”Grönska ska vara ständigt närvarande i hela Nyhamnen. Det uppnås genom ett grönt nätverk som består av parker, gröna stråk, trädplanterade gator, grönskande förgårdsmark och grönska på fasader och tak.”

(Malmö stad, 2019f, s.20)

Även fast det inte förekommer någon riskanalys, kan de tänkta åtgärderna bidra till en förbättrad klimatanpassning. De fungerar dock i denna kontext som identitetsskapande i arbetet med att göra Nyhamnen till en grön stadsdel, hur man använder ett grönt fokus för att skapa en identitet är något som kommer att diskuteras djupare lite senare. På ett likadant sätt beskriver man att gaturummen ska ha en generös trädplantering med en mångfald av trädtyper för att bidra till olika identiteter på olika platser (Malmö stad, 2019f). Dessa är exempel på hur man i Nyhamnens fördjupade översiktsplan försöker genomgående inkludera grönska i planeringen, utan att enbart fokusera på vilka tjänster eller kvaliteter som de skapar eller vilka risker de kan underlätta anpassning för.

Det blir tydligt att ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden är något som läggs fokus på eftersom det noggrant framgår att en hög biologisk mångfald är att sträva efter. Vid motivering av varför ett grönt nätverk är passande nämns bland annat dess funktion som spridningskorridorer för vilda arter (Malmö stad, 2019f). På liknande sätt motiverar man satsningar på en god miljö för den biologiska mångfalden genom dess potential att bidra med ekosystemtjänster.

Ekosystembaserad klimatanpassning för med sig co-benefits där bullerreducering, rekreativsmöjligheter och förbättrad luftkvalitet är några effekter som nämns (Brink, 2018). Detta är något som läggs fokus på vid somliga delar av empirin, där man bland annat betonar att grönska är viktigt för attraktiviteten, den biologiska mångfalden och luftkvaliteten på platsen (Malmö, 2019f). Genom grönska vill man säkerställa att man kan dra nytta av ekosystemtjänster för att förbättra det urbana livet, dessa anser man vara nödvändiga för människors välmående och platsens attraktivitet. Att ekosystemtjänster kan relatera till ekosystembaserad klimatanpassning är något som Brink (2018) nämner, de tolkas dock inte som klimatanpassningsmetoder när risken tas ur sammanhanget. I planeringen av Nyhamnen målas ekosystemtjänster upp i ett brett perspektiv där de både ses som viktiga för de tjänster som benämns co-benefits, men även genom dess förmåga att hantera exempelvis dagvatten (Malmö stad, 2019f).

”Öppna dagvattenlösningar i grönområden kan bidra med flera ekosystemtjänster – fördröjning och rening av dagvatten, att ge förutsättningar för biologisk mångfald, att bidra till höga upplevelsevärden med mera.”

(Malmö stad, 2019f, s.44)

I citatet ovan förstås kopplingen mellan klimatanpassning och ekosystemtjänster genom dagvattenhanteringen, de är dock viktiga för Nyhamnen på flera olika sätt och de gäller inte uteslutande anpassningsåtgärder. En av de främsta co-benefits som man målar upp att grönska och ekosystemtjänster kan bidra med är dess förmåga att höja platsens attraktivitet och klimatet på plats. De ekosystemtjänster som identifieras har ett stort fokus på naturbaserad rekreation, detta stämmer överens med de slutsatser Maes et al. (2016) drar om att städer tenderar att fokusera på de kulturella tjänster som ekosystem skapar. Detta konkretiseras genom ett fokus på parker och rekreativsmöjligheter vilket kommer att diskuteras mer senare. Ekosystemtjänsternas reglerande förmågor är även något som får stort fokus, exempel på detta är förbättrad miljö kvalitet och vattenrening samt hanterandet av nederbörd. De försörjande förmågor som ekosystemtjänster bidrar med hanteras inte till lika stor grad i planeringen.

5.3. Green place branding i Nyhamnen

I analysen har empirin granskats för att identifiera områden där man använder sig av ekosystembaserad klimatanpassning och områden där man använder sig av green place

branding-strategier. Tre olika teman med strategier som liknar green place branding har identifierats, dessa är teman som rör attraktivitet, identitetsskapande, och innovation. De olika teman relaterar till varandra på olika sätt och landar i green place branding från olika utgångspunkter.

5.3.1. Attraktiva och mångfunktionella gröna platser

En attraktiv plats kan uppnås på flera olika sätt med gröna ögon, ett utpräglat hållbarhetsarbete kan bidra till en hållbar plats, men det kan även göras genom arbetet med grönska i det urbana rummet. Detta är två olika sätt som Malmö stad planerar för en attraktiv stad, och ett attraktivt Nyhamnen.

Som det tidigare nämnts ses grönska som ett sätt att skapa en attraktiv plats, genom en öppen dagvattenhantering ämnar man både klimatanpassa och öka platsens attraktivitet (Malmö stad, 2019f). Det beskrivs i samtliga dokument som analyserats att mångfunktionalitet är något som ska prägla planeringen med grönska och man belyser även gröna miljöers roll som attraktiva mötesplatser. Genom att satsa på grönskande miljöer som bjuder in folk till vistelse och rekreation genom dess mångfunktionalitet ämnar man öka attraktiviteten på platsen. Denna strategi passar väl in som en fortsättning på den beskrivningen man ger av Nyhamnen idag (se avsnitt 5.1), för att revitalisera ett nedgånget område vill man använda sig av gröna miljöer med syfte att attrahera besökare och ge en förändrad och urban bild av platsen. Som det tidigare nämnts är en av strategierna som rör green place branding att man satsar på och framhäver urbana miljöskvaliteter för att höja statusen på platsen och höja attraktiviteten (Andersson, 2016). Detta är ett sätt som man använder sig av green place branding i planeringen av Nyhamnen, genom att framhäva gröna kvaliteter i stadsrummet för att höja attraktiviteten och locka besökare genom en mångfunktionell mötesplats.

Urbana ekosystemtjänsters förmåga att bidra med naturbaserade rekreativmöjligheter förekommer ofta i planeringen och ses som en viktig del av stadens gröna arbete (Maes et al., 2016). Detta gäller även i fallet Nyhamnen. Den urbana naturen som en mötesplats och rekreativplats framhävs ofta i planeringen, detta märks även genom att man framhäver vikten av närhet till parker och grönstråk. Vad syftet är eller vad konsekvenserna blir av detta har redan behandlats men tål upprepning, marknadsföringen

av stadsdelen som en plats full av gröna mötesplatser och rekreativsmöjligheter ämnar höja attraktiviteten på platsen.

En annan strategi som identifierats för att höja platsens attraktivitet är att genom olika miljömål utveckla platsen till en ekologiskt hållbar stad som ska locka genom sina hållbarhetsambitioner. Denna strategi är mer övergripande och förekommer i samband med att man vill uppfylla samtliga hållbarhetsaspekter och därigenom få en attraktiv plats. Denna strategi relaterar mycket till skapandet av en grön identitet och i Malmös miljöprogram finner man följande citat.

”Malmö har ett starkt varumärke som ”den hållbara staden” och det lockar besökare, boende och näringsliv. Staden är en attraktiv plats för alla som vill fortsätta driva och utveckla hållbarhetsarbetet.”

(Malmö stad, 2009, s.5)

5.3.2. Den gröna identiteten

Att framhäva en grön identitet innebär att måla upp platsen som en hållbar och grön plats likt citatet ovan från Malmös miljöprogram. Genom att lyfta upp det miljöarbete som utförs och förknippa det med platsen eller staden skapar man en bild av platsen som grön och attraktiv. Detta är en av strategierna som green place branding inkluderar, att marknadsföra platsen som hållbar med syftet att attrahera investeringar, besökare eller boende.

För Nyhamnens del så framhäver man att platsen ska ha en identitet som bygger på det vattennära läget och på den grönska som man planerar för. Mötet mellan en grönskande urban miljö och vattnet är något som ska präglade stadsdelen och ytterligare betona och markera stadsdelen som grön (Malmö stad, 2019f). Detta bidrar till identiteten om en blågrön stadsdel med unika möjligheter och en attraktiv miljö.

Ett tydligt tema i Malmö stads planering som förekommer i flertalet dokument, däribland miljöprogrammet (Malmö stad, 2009) och översiktsplanen (Malmö stad, 2018), är att Malmö ska utvecklas till en nära, tät, grön och funktionsblandad stad. Detta är en ambition som upprepas i flertalet dokument och är ett av kommunens översiktliga mål som man

strävar efter. Återigen kan man relatera till green place branding på det sätt att Malmö stad marknadsför sig som en grön stad och använder den gröna staden som ett varumärke. Detta är även en uttalad tjänst som ekosystem kan skapa, den kulturella bilden och det arv som ekosystem kan skapa för en stad (Maes et al., 2016). Stadsförnyelseprojekt som Nyhamnen blir ett sätt att fortsätta förmedla bilden av den gröna staden och ett konkret exempel att bygga vidare denna identitet på.

Den gröna identiteten är en viktig faktor för Malmö stads green place branding, att marknadsföra sig som en grön stad är ett tydligt och rakt sätt att förmedla det budskap som man vill. Att luta sig tillbaka på en grön identitet blir ett sätt att försöka sticka ut från mängden av andra platser och framhäva att den gröna staden är den attraktiva staden bland de andra konkurrerande städerna (Anderberg & Clark, 2013).

5.3.3. Innovativ grön planering med höga ambitioner

Ett tema som korrelerar mellan empirin och teorin är tanken om att marknadsföra sin plats genom innovativa och originella projekt med höga ambitioner. Nyhamnens ambitioner att bli ett nationellt showcase i klimatanpassning har redan nämnts som ett exempel, detta gäller dock inte ekosystembaserade åtgärder. Det finns även andra exempel där Nyhamnen har som mål att bli en originell och hållbar plats. I den fördjupade översiktsplanen (Malmö stad, 2019f) beskriver man att Nyhamnen ska bli en unik plats som främjar hållbar utveckling i hela Malmö. Den unika platsen skapas genom ett innovativt synsätt som präglar Nyhamnens planering, bland annat genom att man vill utnyttja marken på ett kreativt och smart sätt för att säkerställa grönskenivåer i stadsdelen. Detta i relation med att Malmö stad beskriver Nyhamnen som Malmös ”spjutspetsprojekt” (Malmö stad, 2019f, s.9) går att förstå som att Nyhamnen ska utvecklas till ett flaggskeppsprojekt som ska driva hållbarhetsprojektet framåt.

Man har höga ambitioner i Nyhamnen vad gäller ekosystemtjänster där man vill etablera ett system vid upphandlingar för att säkerställa hur ekosystemtjänster och en biologisk mångfald ska prägla stadsdelen och tillgodose människorna (Malmö stad, 2019f). Dessa höga ambitioner bidrar vidare till idén om att skapa en unik och hållbar plats som utmanar och utmärker sig med sina ambitioner.

Malmö stad arbetar med ett kreativt och ambitiöst miljöfokus där nytänkande och innovation präglar arbetet. Följande citat visar på både drivkraften bakom den höga ambitionen, och även hur man vill arbeta innovativt och nytänkande med sitt miljöarbete.

”En attraktiv stad är en stad som ger miljöfrågorna hög prioritet. Av de framsynta satsningar som i Malmö gjorts på miljö- och klimatområdet ska erfarenhet dras och ett fortsatt framgångsrikt miljöarbete ska byggas på kreativt utvecklingsarbete för att göra Malmö till en sund livsmiljö för människor och företag.”

(Malmö stad, 2018, s.13)

Detta bygger även vidare på identitetsskapandet där man beskriver Malmö stad som en attraktiv stad som ger miljöfrågorna hög prioritet och genomgående förmedlar detta. Ett kreativt miljöarbete beskrivs även i Malmös miljöprogram (Malmö stad, 2009) där man vill använda sig av ett kreativt och innovativt arbetssätt för att ta fram framgångsrika pilotprojekt som kan utveckla Malmö till en hållbar stad. Ambitionen är att Malmö ska bli en föregångare inom området och vara Sveriges klimatsmartaste stad (Malmö stad, 2009). Det är med bakgrund i dessa ambitioner som Nyhamnen planeras för att bli en hållbar stadsdel som utmanar (Malmö stad, 2019f).

Innovativt grönarbete kan se ut på olika sätt, framför allt är det nytänkande lösningar som det fokuseras på för att både tackla problem som kräver annorlunda arbetssätt, men även för att skapa en unik stadsdel. En av Nyhamnens alla gröna lösningar är att skapa en ”blågrön loop” som ska knyta ihop vattnet med stadsdelens grönska (Malmö stad, 2019f, s.34). Den kreativa namngivningen av detta gröna stråk kan tolkas som ett sätt att tänka innovativt och originellt, benämningen loop sticker ut mer än vad ett stråk gör.

5.4. Klimatanpassning & green place branding

Genom analysen kan man identifiera både green place branding och ekosystembaserad klimatanpassning i Nyhamnens planering på olika sätt. Ibland är kopplingen till teorierna vaga, ibland är de desto mer uppenbara. Hur man i Nyhamnens planering kan dra kopplingar mellan de teoretiska koncepten kommer tas upp i detta avsnitt.

Nyhamnens och Malmös arbete med ekosystembaserad klimatanpassning består som tidigare nämnts till största delen av dagvattenhantering och hantering av extrem

nederbörd. Relationen mellan dagvattenhantering och platsens attraktivitet är något som Malmö stad betonar vid flera tillfällen, inte minst i Nyhamnens fördjupade översiktsplan. Genom en öppen dagvattenhantering där man vill dra nytta av ekosystemtjänster planerar man att både anpassa för ökad nederbörd men även höja platsens attraktivitet och ge värde till det urbana rummet. Detta relaterar till green place branding där man vill influera människors bild av staden och genom att marknadsföra en attraktiv bild av platsen locka investeringar (Anderberg & Clark, 2013; Andersson, 2016). Att marknadsföra det gröna och klimatanpassade Nyhamnen är ett sätt att attrahera besökare och investeringar för att säkerställa en god ekonomisk utveckling för platsen och för staden. Grönska i staden kan gynna platsen ekonomiskt på det sätt att området blir mer attraktivt och driver upp närliggande fastighetsvärden (Brears, 2018). På det sättet blir grönskan ett ekonomiskt verktyg i sig själv, genom att sedan marknadsföra detta kan platsen målas upp som en modern och attraktiv plats att investera i (Andersson, 2016). Kopplingen till ekosystembaserad klimatanpassning dras i empirin där man genom ökad vegetation och grönska anpassar för ökad nederbörd samtidigt som man vill skapa en attraktiv plats. På det sättet kan ekosystembaserad klimatanpassning samverka med green place branding och attrahera investeringar till Nyhamnen samtidigt som man anpassar för risker med ett förändrat klimat.

Det blir tydligt att det finns potential för att ekosystembaserad klimatanpassning kan arbeta med green place branding och att de kan dra nytta av varandra, men det finns även risk för att de kan motverka varandra. Genom att de kulturella värden som ekosystemtjänster skapar, som till exempel möjligheter till naturbaserad rekreation, får det utrymme det får i planeringen fokuseras även ekosystemarbetet därefter. Det läggs ett fokus på åtgärder som är positiva för att den gröna platsen ska bli en attraktiv rekreationsplats, det garanterar dock inte att grönarbetet på platsen är tillräckligt för ekosystembaserad klimatanpassning. Det stämmer dock att klimatanpassningsåtgärder har en potential för mångfunktionalitet och att de ekosystemtjänster som används för klimatanpassning även har potential för rekreationsmöjligheter. Ekosystemtjänsterna överlappar och ett ekosystem kan producera flera tjänster (Maes et al., 2016). Däremot bör klimatanpassningsåtgärderna i första hand vara utformade för att anpassas efter risken och i andra hand för dess kulturella tjänster. De klimatanpassningsåtgärder som är bäst lämpade för risken som är tänkt att motverkas behöver inte alltid vara de som är mest attraktiva i den urbana miljön, vilket listan över urbana ekosystemtjänster kan visa (se

tabell 3.1). Det bör nämnas att det inte nämns direkt i empirin något exempel eller någon diskussion om hur de kan motverka varandra.

Ekosystembaserad klimatanpassning kan även fungera identitetsskapande för en stad eller en plats där Malmö stad har som ambition att skapa en nära, tät, grön och funktionsblandad stad (Malmö stad, 2018). Epitetet som är intressant i den här aspekten är grön. Genom att marknadsföra en stad som grön på det här sättet framställs staden på ett annorlunda sätt och som en fräsch och modern stad (Andersson, 2016). Detta ska sättas i den kontext som målas upp i den fördjupade översiktsplanen (Malmö stad, 2019f) där Nyhamnen idag är ett område utan anledning att besöka eller vistas i. Denna kontext är något som relaterar till en av drivkrafterna bakom green place branding, nämligen att revitalisera och förvandla smutsiga eller nedgångna platser till attraktiva platser som lockar investeringar (Andersson, 2016). Ekosystembaserad klimatanpassning kommer in här genom att lösningarna som föreslås i planeringen är naturbaserade och visuellt gröna vilket påpekas bland annat i den fördjupade översiktsplanen men även i andra dokument. Citatet nedan visar på hur man i den fördjupade översiktsplanen behandlar blå och gröna miljöer som ekosystembaserad klimatanpassning.

”I Nyhamnens inre delar ska blå och gröna miljöer nyskapas. Det ger möjlighet till en öppen dagvattenhantering som kan ta hand om regnvatten vid extrema skyfall och samtidigt öka stadsdelens attraktivitet samt bidra till biologisk mångfald.”

(Malmö stad, 2019f, s.21)

De blå och gröna miljöernas förmåga för ekosystembaserad klimatanpassning påpekas vid flera tillfällen likt citatet ovan. Detta stärker idén om att den ekosystembaserade klimatanpassning man planerar för även ska bidra till Malmös identitet som en grön stad.

För att i en tät stad göra rum för ekosystembaserad klimatanpassning måste man vara innovativ och kreativ, det framgår i planeringen där ett fokus läggs på innovativa lösningar för att säkerställa god tillgång till grönska (Malmö stad, 2009, 2018, 2019f). Detta fokus på nytänkande, innovativa och kreativa lösningar kan relatera till green place branding och place branding på det sätt att de nytänkande lösningarna kan bidra till bilden av en unik plats som lockar besökare, boende och investeringar (Andersson, 2016; Ashworth, 2009). Klimatanpassning blir därmed ett område som möjliggör för innovationer som kan attrahera uppmärksamhet, det är även något som nämns i

Nyhamnens planering och som tagits upp tidigare där Nyhamnen har som ambition att bli ett nationellt showcase. Klimatanpassning är dock ett brett område som innefattar även andra åtgärder än ekosystembaserade, för Nyhamnen innebär det bland annat hårda åtgärder som höjd mark och skyddsbarriärer. Även fast det inte är en uttalad ekosystembaserad klimatanpassning som man vill bli ett nationellt showcase med är det värt att dra kopplingen mellan de höga ambitionerna i klimatanpassningsarbetet för att tackla höjda havsnivåer och strävan efter en kreativ och innovativ ekosystembaserad klimatanpassning för att hantera andra klimatförändringar.

6. Slutsats

Denna uppsats har haft som syfte att undersöka hur planeringen av en grön stadsdel influeras av ekosystembaserad klimatanpassning och green place branding. Syftet har även varit att undersöka relationen mellan dessa koncept i planeringen. Nyhamnen har valts som fall för att kunna undersöka detta. Syftet har operationaliserats till fyra forskningsfrågor:

- Hur används green place branding i planeringen av Nyhamnen?
- Hur används ekosystembaserad klimatanpassning i planeringen av Nyhamnen?
- Hur kan green place branding och ekosystembaserad klimatanpassning arbeta med varandra i planeringen av Nyhamnen?
- Vilka motsättningar finns mellan green place branding och ekosystembaserad klimatanpassning i planeringen av Nyhamnen?

Genom den analys som utförts kan flertalet slutsatser dras som kommer att redogöras för här. Green place branding används i planeringen av Nyhamnen, detta görs genom tre olika teman: man fokuserar på gröna och mångfunktionella lösningar för att skapa en attraktiv plats, man framhäver platsens och stadens gröna identitet, samt att man fokuserar på gröna innovationer med höga ambitioner. Dessa teman är tydliga i planeringsdokumenten, det är även tydligt att man beskriver Nyhamnen som en oanvänd plats i behov av en revitalisering, något som ses som en drivkraft till green place branding (Andersson, 2016). Att man fokuserar på gröna lösningar för att skapa en attraktiv plats relaterar till green place branding på det sättet att konceptet syftar till just detta, att genom ett grönt arbete framhäva sin plats som attraktiv och höja statusen på platsen (Andersson, 2016). Nästa tema rör att man i planeringen av Nyhamnen framhäver platsens och stadens gröna identitet. Detta är ett sätt att sticka ut i konkurrensen mellan städer för att locka till sig kapital och investeringar, genom att måla upp sin plats som den gröna bland resten försöker man bygga upp en stark attraktionskraft (Anderberg & Clark, 2013). Man inkluderar ofta även det vattennära läget och lyfter de blågröna miljöerna på platsen för att framhäva den blågröna identiteten. Det sista temat rör planeringens fokus på gröna innovationer och höga ambitioner, detta relaterar till spektakulära flaggskeppsprojekt (Ashworth, 2009), eller som Malmö stad väljer att kalla Nyhamnen: ”Spjutspetsprojekt” (Malmö stad, 2019f, s.9). Detta märks i planeringen bland annat genom att man i Nyhamnen vill skapa en unik plats som främjar hållbar utveckling i hela Malmö (Malmö

stad, 2019f). Nyhamnen som en motor i Malmö stads hållbarhetsarbete bidrar till idén om stadsdelens höga ambitioner, speciellt eftersom Malmö stad formulerar i sitt miljöprogram att staden ska bli Sveriges klimatsmartaste stad (Malmö stad, 2009). Dessa teman är tecken på hur Malmö stad använder sig av green place branding i planeringen av Nyhamnen.

Ekosystembaserad klimatanpassning används i planeringen av Nyhamnen, både med en formulerad riskanalys och i fall där ekosystemtjänster planeras för utan en uttalad risk som de är tänkta att motverka. En slutsats som kan dras från Nyhamnens ekosystembaserade klimatanpassning är att en prioriterad satsning rör ambitionen att förmildra effekterna av en extrem nederbörd och motverka översvämningar i staden. Detta vill man göra genom att låta grönska och ekosystem ta hand om regnvatten, man ger exempel som öppen dagvattenhantering och gröna tak och fasader. Att anpassa sig för värmeböljor och högre temperaturer förekommer ofta i Malmö stads planering för gröna och blå miljöer, däremot inte lika ofta i det specifika Nyhamnen-fallet. Man betonar dock att ekosystemtjänsterna är multifunktionella och bidrar till flera olika saker.

Green place branding och ekosystembaserad klimatanpassning kan dra nytta av varandra i planeringen av Nyhamnen på olika sätt. I planeringen av Nyhamnen betonar man vid flera tillfällen att den urbana grönskan både kan anpassa platsen för nederbörd men även höja platsens attraktivitet. En öppen dagvattenhantering nämns som attraktivt för det urbana rummet men även effektivt i anpassningsarbetet. Klimatanpassningsarbetet kan även arbeta med green place branding för att skapa och främja den gröna identiteten i stadsdelen. Detta samarbete fungerar på det sätt att den ekosystembaserade klimatanpassning som är tänkt i stadsdelen skapar gröna miljöer som kan bidra till skapandet av en grön identitet för Nyhamnen. Även genom ett innovativt klimatanpassningsarbete kan ekosystembaserad klimatanpassning och green place branding arbeta med varandra i Nyhamnen. Att genom kreativa och innovativa lösningar marknadsföra Nyhamnen som en banbrytande grön stadsdel kan man öka platsens attraktivitet. Detta är exempel som visar på hur ekosystembaserad klimatanpassning kan samarbeta med de teman som identifierats som green place branding i planeringen av Nyhamnen.

Det finns även vissa potentiella motsättningar mellan de två koncepten i planeringen av Nyhamnen. Det ligger ett genomgående fokus i planeringen att klimatanpassningsarbetet ska vara attraktivt samt vara multifunktionellt och bidra till rekreativsmöjligheter. Man lägger ett stort fokus på de kulturella värden som ekosystemtjänster kan skapa och bidra med. Detta garanterar dock inte att klimatanpassningsarbetet faller kort, men med betoningen på mångfunktionaliteten hos ekosystemtjänster kan det potentiellt medföra att man utför ett attraktivt klimatanpassningsarbete som nödvändigtvis inte är det bästa för riskhanteringen. De bästa lösningarna ur en klimatanpassningsvinkel behöver möjligen inte vara de mest attraktiva i den urbana miljön. Det framkommer inte några övriga direkta motsättningar i empirin. En kortfattad slutsats är att de konstaterade motsättningarna inte är många men att det finns vissa potentiella motsättningar.

6.1. Reflektioner

För att besvara frågeställningarna och uppfylla syftet med arbetet har en forskningsmetod formulerats. Den metod som detta arbete vilat på är en dokumentanalys, denna utfördes för att konkret kunna svara på frågeställningarna genom att titta på hur Malmö stads planeringsdokument relaterar till teorierna. Under arbetets gång blev det tydligt att denna metod fungerade bra för att identifiera hur de teoretiska koncepten kan tolkas in i empirin samt hur de kan dra nytta av varandra. Det blev däremot inte lika tydligt hur de olika koncepten kan motverka varandra. Detta kan bero på flera saker, det kan vara så att det inte går att tolka från planeringsdokument men att det är något som märkts av i planeringen, men det kan även vara så att de olika koncepten inte motverkar varandra lika mycket som de kan dra nytta av varandra.

Vidare forskning i ämnet hade kunnat komplettera dokumentanalysen med intervjuer av ansvariga planerare av stadsdelen för att kunna gå djupare på om de olika koncepten påverkat och influerat planeringen. Det finns möjligheter till att få en bättre inblick i vilka utmaningar som planeringen står inför med anpassningsarbetet, svar som inte går att få ut av en dokumentanalys av officiella planeringsdokument. Att jämföra Nyhamnen med ett annat liknande stadsförnyelseprojekt hade även varit intressant för att påvisa likheter eller skillnader mellan olika städers planering.

Referenser

- Anderberg, S., & Clark, E. (2013). Green sustainable Öresund region – or eco-branding Copenhagen and Malmö? I Vojnovic, I. (Red.), *Sustainability: A global urban context* (s. 591–610). Michigan State University Press. Hämtad från: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-114743>
- Andersson, I. (2016). 'Green cities' going greener? Local environment policy-making and place branding in the 'Greenest City in Europe'. *European Planning Studies*, 24(6), 1197–1215, DOI: 10.1080/09654313.2016.1152233
- Ashworth, G. (2009). The instruments of Place Branding: How is it done? *European Spatial Research and Policy*, 16(1), 9–22, DOI: 10.2478/v10105-009-0001-9
- Brears, R. C. (2018). *Blue and Green Cities: The Role of Blue-Green Infrastructure in Managing Urban Water Resources* (1. ed). Palgrave Macmillan UK. Hämtad från: <https://doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1057/978-1-137-59258-3>
- Brink, E. (2018). *Adapting cities: ecosystem-based approaches and citizen engagement in municipal climate adaptation in Scania, Sweden*. Lund: Lund University. Hämtad från: <http://lup.lub.lu.se.ludwig.lub.lu.se/record/13988b39-46e3-4ed3-88ca-59b6ab1602ff>
- Bryman, A. (2012). *Social research methods* (4. ed). Oxford University Press.
- Burström, H., Bondpä, E. B., & Näslund, L. (2014, 1 september). Regnoväder orsakade kaos i Skåne. *SVT Nyheter Skåne*. Hämtad från: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/hundratals-larm-efter-ovader-i-skane>
- Chan, C-S., & Marafa, L. M. (2014). Rebranding Hong Kong "Green": the potential for connecting city branding with green resources. *World Leisure Journal*, 56(1), 62–80, DOI: 10.1080/04419057.2013.876587
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* (4. ed). Lund: Studentlitteratur
- Europeiska Kommissionen. (2020). *Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services – MAES*. Hämtad från: https://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm
- Europeiska Miljöbyrån. (2015). *Att leva i ett klimat i förändring*. Hämtad från: <https://www.eea.europa.eu/sv/publications/miljosignaler-2015-att-leva-i>
- Florida, R. (2002). *The rise of the creative class*. Basic Books
- Harvey, D. (1989). From managerialism to entrepreneurialism: The transformation in urban governance in late capitalism. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography*, 71, 3–17, DOI: 10.2307/490503
- Harvey, D. (2001). Globalization and the "Spatial Fix". *Geographische Revue*, 3(2), 23–30, Hämtad från: <http://opus.kobv.de/ubp/volltexte/2008/2436/>
- Harvey, D. (2011). *Ojämlighetens nya geografi*. Stockholm: Atlas.

Holgerson, S., & Malm, A. (2015). "green fix" as crisis management. or, in which world is malmö the greenest city?. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography*, 97(4), 275-290, DOI: 10.1111/geob.12081

Maes, J., Zulian, G., Thijssen, M., Castell, C., Baró, F., Ferreira, AM., Melo, J., Garrett, CP., David, N., Alzetta, C., Geneletti, D., Cortinovis, C., Zwierzchowska, I., Louro Alves, F., Souto Cruz, C., Blasi, C., Alós Ortí, MM., Attorre, F., Azzella, MM., Capotorti, G., Copiz, R., Fusaro, L., Manes, F., Marando, F., Marchetti, M., Mollo, B., Salvatori, E., Zavattero, L., Zingari, PC., Giarratano, MC., Bianchi, E., Duprè, E., Barton, D., Stange, E., Perez-Soba, M., van Eupen, M., Verweij, P., de Vries, A., Kruse, H., Polce, C., Cugny-Seguín, M., Erhard, M., Nicolau, R., Fonseca, A., Fritz, M., Teller, A. (2016). *Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services. Urban Ecosystems*. Hämtad från:

https://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm

Malmö stad. (2008). *Dagvattenstrategi för Malmö*. Hämtad från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Oversiktsplan-och-strategier/Antagna-fordjupningar-av-och-tillagg-till-oversiktsplanen/Oversiktsplan-for-Nyhamnen/Relaterade-dokument.html>

Malmö stad. (2009). *Miljöprogram för Malmö Stad 2009–2020*. Hämtad från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Oversiktsplan-och-strategier/Antagna-fordjupningar-av-och-tillagg-till-oversiktsplanen/Oversiktsplan-for-Nyhamnen/Relaterade-dokument.html>

Malmö stad. (2016). *Hållbart byggande & boende i Västra Hamnen*. Hämtad 2020-05-18 från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Stadsutvecklingsomraden/Vastra-Hamnen-/Hallbart-byggande--boende.html>

Malmö stad. (2017). *Skyfallsplan för Malmö*. Hämtad från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Oversiktsplan-och-strategier/Antagna-fordjupningar-av-och-tillagg-till-oversiktsplanen/Oversiktsplan-for-Nyhamnen/Relaterade-dokument.html>

Malmö stad. (2018). *Översiktsplan för Malmö – Planstrategi*. Hämtad från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Oversiktsplan-och-strategier/Oversiktsplan-for-Malmo.html>

Malmö stad. (2019a). *Grönt & Blått*. Hämtad 2020-05-18 från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Stadsutvecklingsomraden/Vastra-Hamnen-/Hallbart-byggande--boende/Gront--Blatt.html>

Malmö stad. (2019b). *Nyhamnens historia*. Hämtad 2020-05-19 från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Stadsutvecklingsomraden/Nyhamnen/Nyhamnens-historia.html>

Malmö stad. (2019c). *Om Västra Hamnen*. Hämtad 2020-05-18 från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Stadsutvecklingsomraden/Vastra-Hamnen-/Om-Vastra-Hamnen.html>

Malmö stad. (2019d). *Plan för Malmö's gröna och blå miljöer*. Hämtad från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Oversiktsplan-och-strategier/Antagna-fordjupningar-av-och-tillagg-till-oversiktsplanen/Oversiktsplan-for-Nyhamnen/Relaterade-dokument.html>

- Malmö stad. (2019e). *Stadens Historia*. Hämtad 2020-05-18 från: <https://malmo.se/Uppleva-och-gora/Arkitektur-och-kulturarv/Kulturarv-Malmo/P-S/Stadens-historia.html>
- Malmö stad. (2019f). *Översiktsplan för Nyhamnen*. Hämtad från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Oversiktsplan-och-strategier/Antagna-fordjupningar-av-och-tillagg-till-oversiktsplanen/Oversiktsplan-for-Nyhamnen.html>
- Malmö stad. (2020). *Relaterade dokument*. Hämtad 2020-04-25 från: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Oversiktsplan-och-strategier/Antagna-fordjupningar-av-och-tillagg-till-oversiktsplanen/Oversiktsplan-for-Nyhamnen/Relaterade-dokument.html>
- May, T. (2013). *Samhällsvetenskaplig forskning* (2. ed). Lund: Studentlitteratur
- Moreno, F. (2011, 14 november). Ekonomisk kris startade omvandlingen. *Sydsvenskan*, s.C6
- Mukhtar-Landgren, D. (2006). Den delade staden - Välfärd för alla i kunskapsstaden Malmö. *Fronesis*, (18), 120–132.
- O’Sullivan, F. (2020, 31 januari). Amsterdam Leads the Way on Wetland Restoration. *Citylab*. Hämtad från: <https://www.citylab.com/environment/2020/01/amsterdam-wetlands-biodiversity-nature-reserves-farming-land/605668/>
- Secretariat of the Convention on Biological Diversity (2009). *Connecting biodiversity and climate change mitigation and adaptation: Report of the Second Ad Hoc Technical Expert Group on Biodiversity and Climate Change*. Hämtat från: <https://www.cbd.int/doc/publications/cbd-ts-41-en.pdf>
- SMHI. (2017). *Antalet fall med kraftig dygnsnederbörd*. Hämtad från: <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/antalet-fall-med-kraftig-dygnsnederbord-1.76946>
- SMHI. (2019). *Öppen dagvattenhantering i Malmöstadsdelen Augustenborg, fördjupning*. Hämtad från: <https://www.smhi.se/klimat/klimatanpassa-samhallet/exempel-pa-klimatanpassning/oppen-dagvattenhantering-i-malmostadsdelen-augustenborg-fordjupning-1.115721>
- Sydsvenskan. (u.å). *Kockums kranar*. (Bild). Hämtad från: <https://bilderisyd.se/produkt/01144508/>
- WWF. (2019). *Grönare städer – framtidens städer*. Hämtad från: <https://www.wwf.se/dokument/gronare-stader/>